

Janya's Beauty Salon
 85-03 Roosevelt Ave.
 Jackson Heights NY 11372

•Threading •Facial •Anti-Aging
 Waxing Men & Women Facial
 •Bleach •Hair Cut, Color and Style

Info: (718) 205-7832
 (846) 764-3316

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬੌਬੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
 ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
 (ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬੌਬੀ
 ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

Address: 1st Park Ave., 2FL, Manhasset, NY 11030

Bandna's Beauty Salon
 Open 7 days 10:00 am to 8:00 pm

•Threading •Eye brows & Full Face •Hair Cut
 •Full Body Waxing •Facial •Men Hair Cut
 •Color •Manture •Pedicure
 •Highlights •Hair Styling
 •Henna Tattoo •Brazilian Keratin

Tel: 718.385.1599 Cell: 917.468.8805
 71-01 Northern Blvd Jackson Heights NY 11372

Grand Opening

Twelfth Year in Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 12, Issue 13, March 26, 2011 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਸੂਤਾ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਠੀਕ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਖੁਦ ਸਿਕੰਜੇ 'ਚ ਫਸ ਗਈ। ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦੂਤਘਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਲਾਹੇ ਲਈ ਪਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ ਪਰ ਆਪ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। ਇਸ ਤਾਜ਼ਾ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੌਕਾ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੇਠ ਸੋਟਾ ਫੇਰੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 2008 ਵਿਚ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਹੁਣ ਤਾਜ਼ਾ ਖੁਲਾਸੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਰਾਬਰਟ ਬਲੇਕ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2005 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜੇ ਸੁਨੇਹੇ

ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਮਹਿਜ਼ ਦਿਖਾਵਾ ਹੈ। ਉਹ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਲੇਕ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਰੁਖ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2005 ਵਿਚ 26 ਤੇ 27 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਲੇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚਰਨ ਗੰਗਾ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈਆਂ ਸਮੂਹ ਨਿਹੰਗ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ

ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ: ਖਾਲਸਾਈ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਇਸ ਵਾਰ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਬਾਹਲੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਪਰ ਸਾਫ਼ ਮੌਸਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ

ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਵੱਲੋਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਚਿਕੜ ਉਛਾਲਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ

ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਮੌਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁਧ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਂਜ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਖਟਕਤ ਕਲਾਂ ਦੀ ਰੈਲੀ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ

ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੱਲ ਕੋਈ ਬਾਹਲੀ ਤਵੱਜੋ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚਰਚਿਤ ਆਗੂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ। ਅਸਲ 'ਚ ਖਟਕਤ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾਇਆ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ

ਦੇਸੀ ਰੋਟੀ ਡੈਲੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣਾ ਵੈਸਨੋ/ਗੈਰ ਵੈਸਨੋ
 ਨਾਨ-ਵੈਜ਼ ਬਫੇ \$ 6.99

*ਕੈਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜ਼ਬ ਰੋਟ ਅਤੇ ਸਵਾਦੀ ਖਾਣਾ
 *ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ
 *ਮਠਿਆਈ, ਪਿੰਨੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਪਕੌੜੇ

ਫੋਨ: 212-982-9200
 430 E 14 St., New York 10009
 Between 1st & Ave A

Dhillon Truck Stop
Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM
 Gill Manj Gurdaspur Wale

ਪੰਜਾਬੀ ਚਾਬਾ

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ
 Ph: 575-576-4111, 317-918-6776

Sonu Insurance Company

ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਸੇਵਾਵਾਂ

Auto, Home, Business, Construction liability and Worker's comp.

Ask for Master Mohinder Singh

Ph: 718-847-1878, 718-847-1885
 Fax: 718-847-1879, Cell: 646-523-5092
 e-mail: sonuinsurance@yahoo.com
 116-19 101st Avenue (Above Sabzi Mandi)
 S. Richmond Hill, NY 11419

ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਘਪਲਾ

ਹੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਪਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਇੰਪਾਵਰਮੈਂਟ ਲੀਗ ਆਫ ਪੰਜਾਬ (ਹੈਲਪ) ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਹੋਏ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਘਪਲੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਓਰੋ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

27 ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਖਟਕੜ ਕਲਾ ਵਿਖੇ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਗਮ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁੱਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ 3.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ ਖਰਚੇ ਲਈ ਰੱਖ ਲਏ ਸਨ। ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਸਟੇਜ ਲਗਾਉਣ, ਲਾਈਟ ਐਂਡ ਸਾਊਂਡ, ਬਿਜਲੀ, ਟੈਟ, ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਿਆਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇਕ ਕਰੋੜ 49 ਲੱਖ 83 ਹਜ਼ਾਰ 145 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਦਿੱਤੇ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਕ ਕਰੋੜ 12 ਲੱਖ 73 ਹਜ਼ਾਰ 640 ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀਡੀਓ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਚਾਰ, ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਕੋਸ਼ੀ ਪੱਗਾਂ ਅਤੇ ਦੁਪੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। 'ਹੈਲਪ' ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਲਈ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਹੋਰ ਫੇਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਓਰੋ ਨੇ 'ਹੈਲਪ' ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ 150 ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ

ਕਲਮਬੱਧ ਕੀਤੇ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਇਕ ਫ਼ਰਮ 'ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਜ਼ ਸਟੇਜ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ' ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਟੋਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪਰ ਜਾਂਚ ਟੀਮਾਂ ਜਦੋਂ ਦੱਸੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਜ਼ ਸਟੇਜ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ' ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਠੋਕਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਅਗਿਓਂ ਹੋਰ ਕਈ ਫ਼ਰਮਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਓਰੋ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਤੋਂ ਫ਼ਿਲਮ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀ.ਐਮ. ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਠੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਫ਼ਰਮ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 90 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਵਿਖਾਇਆ ਪਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਆਨ ਲਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ

ਕਿ ਪੰਜੀ ਬਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਅਸਲ ਰਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਫ਼ਰਕ ਸੀ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤਾ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਏ ਮੰਨੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਠਵਰਤੀ ਗਾਇਕ ਉਦਿਤ ਨਰਾਇਣ, ਸਾਧਨਾ ਸਰਗਮ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਮਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਵੀ 1-1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਦੋਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 12 ਲੱਖ, 10 ਲੱਖ ਅਤੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਵਿਖਾਏ ਗਏ। ਟੀ.ਵੀ. ਕਲਾਕਾਰ ਸ਼ੋਖਰ ਸੁਮਨ ਅਤੇ ਅਰਚਨਾ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 1.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ 9 ਅਤੇ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ। ਫ਼ਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਪਰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਨੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਓਰੋ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਗਿਆ। ਦਲੇਰ ਮਹਿੰਦੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲੇ ਡਾ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਕਲਾਕਾਰ ਘੱਟ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਲਾਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਨ ਕੀਤੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਮਈ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਜਨੀਤਕ ਬਣ

ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਆਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਸਟੇਜਾਂ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਕਲਾਕਾਰ ਬੁਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਜੱਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਬਾਰੇ ਕਵਿਤਾ ਕਹਿਣੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆਉਣੀ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਖਰਚਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜਾਂਗੇ: ਜਗਮੀਤ

ਸੰਭੂ ਬੈਰੀਅਰ: ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਰਵਾਇਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਿੱਤਣ

ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੁਣੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜੇ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਦਾ ਸੰਭੂ ਬੈਰੀਅਰ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਤਾਂ ਨਾਮਾਤਰ ਸਨ ਪਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਜਲਾਲਾਬਾਦ, ਮੋਗਾ, ਮੁਕਤਸਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਥੇ ਪੁੱਜੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਦਾ ਢੇਲ-ਚਮੱਕੇ ਨਾਲ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ ਉਪਰ ਟਰੈਫਿਕ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਵੀ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਅਗਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਰਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2012 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੱਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਰਕੱਸੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਸੰਭੂ ਬੈਰੀਅਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰਾਜਪੁਰਾ, ਸਰਹਿੰਦ, ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ, ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Satwant Kaur Takk

Lose Weight Feel Great

Before : 165 Lbs.
After : 125 Lbs.
Lost 40 Lbs.

All Herbal, American Doctors' formulated and Guaranteed Results

ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕਦਰਤੀ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਵਾਰਮਲਾ ਅਤੇ ਗਾਰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਤੀਜੇ

Business Opportunity

International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area and For more info. call:

Surjit Singh or Satwant K. Takk Cell: (416) 889-9886

Sukhpreet Kaur Indiana
Ph:317-884-3557

www.safeandeasyweightloss.com
e-mail:sstakk@hotmail.com

ਸੋਲ: ਇੰਪੋਰਟਿਡ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਗਾਢਾ ਕਰਨ, ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ, ਖੀਰ ਅਤੇ ਕੋਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫੈਨ ਕਾਓ ਮਲਾਈਦਾਰ ਪਾਊਡਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ

ਸੋਲ: ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦਰਾਮਦਸ਼ੁਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 100% ਦੁੱਰਮ ਚੌਕੀ ਦਾ ਆਟਾ

Dan Cow MILK POWDER

Amritsar Champion Atta

Anchor VEGETARIAN CHEESE

BREAK-O-DAY WHOLE WHEAT CRACKERS

CHAMPION FLOUR

CHAMPION QUICK COOK BASMATI RICE

Meadow GHEE

Krishna GHEE

DR. ROBERT LIVING BITTERS

DR. ROBERT LIVERGEN TONIC

Wholesale Supplies: AFN 908-486-0077/United Cash & Carry 917-682-5604/ P. West 718-272-6383

When in Queens, NY tune on your radio to 1620AM to listen Hindi songs 24 Hrs.

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨਾਲ

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ: ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਸਾੜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤ੍ਰਿਲੋਕਪੁਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਸਾੜ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਪੀ.ਐਸ. ਤੇਜੀ ਨੇ ਮੁਜਰਮ ਮਹੇਸ਼ ਨੂੰ 30,000 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਠੱਕਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਮੁਤਾਬਕ ਮਹੇਸ਼ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਭੀੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 3 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚਾਰ ਜਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਤਰਾਸ਼ਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਭੀੜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਵੜਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ। ਮਹੇਸ਼ ਉਸ ਭੀੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ 3 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਲੋਕਪੁਰੀ ਦੇ ਬਲਾਕ ਨੰਬਰ 13 ਵਿਚ ਵਿੱਦਿਆ ਕੋਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਵੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਦੇ ਪਤੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਤੀਜੇ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ, ਦੋਸਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿੱਦਿਆ, ਉਹਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

ਮਹੇਸ਼ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਉਹਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਕਹਾ-ਸੁਣੀ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਹਦੀ ਇਹ ਗੱਲ 'ਆਪਾਵਿਰੋਧੀ' ਕਹਿ ਕੇ

ਨਕਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮਹੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁੜ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਵਰੀ 1997 ਵਿਚ ਮਹੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਲੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਸਟਿਸ ਰੰਗਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਰੋੜਕਾਂ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਬੜੀ ਸੁਰਬਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ ਮੁਗਧ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਕਸਬਾ ਉਤਮੁੜ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਗੋਰਮਿੱਟ ਹਾਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਿੰ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗਿਲਜੀਆਂ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ।

ਮੁਮਤਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਟੈਲੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸ਼ੋਅ 27 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ): ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਟਸ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਕੁਈਨਜ਼ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਆਫ ਆਰਟ, ਫਲੌਸਿੰਗ ਮੀਡੇਜ਼ ਕੋਰੋਨਾ ਪਾਰਕ ਵਿਚ 27 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੇਖਕ, ਫਿਲਮ ਮੇਕਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ ਵਲੋਂ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ (ਇੰਡਸ ਵੈਲੀ) ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਪੁਨਰਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦੀ ਟੈਲੀ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। 2 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਮੁਮਤਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਬੇਹੱਦ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਅਜੇ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਜਦੋਂ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਛੂਹਿਆ ਸੀ। ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਕਮਾਲ ਦੀ ਸੀ।

ਮੋਹੰਜੋਦੜੋ ਅਤੇ ਹੜੱਪਾ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤ (ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਨ) ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਾਲ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹਨ। ਮੁਮਤਾਜ਼ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜੰਗ, ਝਗੜੇ, ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਟੈਲੀ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਮਾਮਲਾ ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਣਗੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦਾ ਸਟਾਫ, ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਲਜ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੇਜਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਅਤੇ ਸਵਿੰਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਹਟੀ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। **(ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਫ਼ਾ 15 ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹੋ)**

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਤੁਰਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਸਾਬਕਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਰਹੇ ਪਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ 'ਜਾਗੋ ਯਾਤਰਾ' ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਨਿੱਤ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜਾਗੋ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸਰਗਰਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਉਤਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣ, ਗੀਤ ਗਾਉਣ, ਹਸਾਉਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖਾਸਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਚੰਗੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਜਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ। ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਰਾਬ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਵਾਈ ਤਾਂ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਫ਼ਸਰ ਨਹੀਂ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤੀ ਖੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 13ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਖੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਸਾਬ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਗੁਰਬਤ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਹੋਵੇਗਾ।

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography (with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN (725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.

Credit card terminals -Verifone, Hypercom...

Transfer existing CC processing to us for lower rates.

99% approved same day. We specialize in high risk businesses.

ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.* (Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)

Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.

Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A. *Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526 or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

www.GoldCoastATM.com

FREE CREDIT CARD TERMINAL!

ਪੱਗ ਲਹਾਉਣ 'ਤੇ ਇਟਲੀ ਵੱਲੋਂ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇਟਲੀ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪੱਗ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਇਟਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰੋਸ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਇਟਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਥਿਤ ਦੂਤਾਵਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਜ਼ੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ

ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੁਦ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਠੇਸ ਨਾ ਪੁੱਜੇ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਧਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਪੱਗ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ, ਉੱਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਬਣਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ।

ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਤਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਗ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਜਟ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ : ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਗਿੱਦੜਬਾਗ: ਸਾਬਕਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ 2500 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਜਟ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ 2011-2012 ਦਾ ਬਜਟ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ 3400 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 3000 ਕਰੋੜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਤੱਥਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸਬਸਿਡੀ 4200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਵਿੱਚ 15 ਤੋਂ 20 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਟੈਪ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ 2500 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ 1 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਟੈਪ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਟੀਚਾ 2900 ਕਰੋੜ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਟੈਪ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ 1 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਆਮਦਨ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋਰ ਸੁਬਿਧਾਂ ਖਾਸਕਰ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਜਨਤਾ ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਗਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ 28 ਸੁਬਿਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੀ 26ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਰੋਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਨਾਲ ਦੋ ਹੱਥ ਕਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਕਰਜ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਫੰਡ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਕਾਂ, ਵਾਟਰ ਵਰਕਸਾਂ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਮੇਅਰ ਹਾਊਸਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਔਗਸਟੀਨ ਜਾਰਜ ਮਸੀਹ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸੁਨੀਤਾ ਰਿੰਕੂ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪਰਤੇ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਤਲ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਏਪੁਰ 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਪਰਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਰਾਏਪੁਰ ਦਾ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਸਣੇ ਕੈਨੇਡਾ ਕੈਲਗਰੀ ਤੋਂ ਇਕ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਬੈੱਡ ਥੱਲੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਛੋਟੇ ਲੜਕੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਕਠਾਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਬੋੜਾ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰੁਕ ਤੇ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਕੋਈ ਚਾਬੀ ਲੈ ਕੇ

ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਨੇ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਡੋਟੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਸੁੱਤਾ ਸੀ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਕਮਲ ਕੌਰ ਤੇ ਸਤਵੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਘਰੋਂ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਮਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ

ਲਾਸ਼ ਬੈੱਡ ਥੱਲੇ ਪਈ ਮਿਲੀ। ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਭੈੜਾ ਵਰਤਾਓ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਜ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਲੜਕੇ ਹੁਣ ਰਹਿੰਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਵੇਚਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗੁਹਿਸਬ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ	ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਨਾ ਅਤੇ ਐਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਚਰਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)
MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
- *ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

National Truck Driving School

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-383-2785
4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਫਿਰ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਦੂਹਰੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਰੋਮੈਂਡ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਕੜਵਾਹਟ ਆਈ ਹੈ ਉਥੇ ਹੁਣ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਵੀ

ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਨੇ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ 'ਦੀਆ' ਦੀ ਰਕਮ ਜੁਟਾਈ ਹੈ। 'ਦ ਡਾਨ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਸਫ਼ਾਰਤੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਉਦੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡੇਵਿਸ ਮੁੱਦਾ ਅਮਰੀਕਾ-ਪਾਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

'ਡੇਲੀ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਮਾਜਿਦਾ ਜ਼ੈਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ-ਨਵਾਜ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਸੰਭਵ ਬਣਾਈ। ਉਸ ਨੇ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ

ਮੰਤਰੀ ਰਾਣਾ-ਸਨਾਉਲਾ ਦੀ ਕੋਟਲਖਪਤ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਰਦਾਰ ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ ਖਾਨ ਖੋਸਾ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਚਾਓ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਰੋਣੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਖੌਲ ਨਹੀਂ ਉਡਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਡੇਵਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸ਼ੱਰਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਿਬੇੜੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਮਗਰੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫ਼ੌਜ ਤੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਹਿੰਦ ਗਹਿਣੇ ਧਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਧਰ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨਾ ਚੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਕਬਾਲ ਜ਼ਾਫ਼ਰੀ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਦੇਣ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 36 ਸਾਲਾ ਡੇਵਿਸ ਨੇ ਪੀੜਤ

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 'ਬਲੱਡ ਮਨੀ' ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਕੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜੱਜ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸਹਿਮਤੀ

ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜੱਜ ਐਂਜਲਾ ਨੇ ਡੇਵਿਸ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਹੈ ਇਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਣਾ ਸਨਾਉਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 'ਦੀਆ ਕਾਨੂੰਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਬਲੱਡ ਮਨੀ ਲੈਣ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰੋਮੈਂਡ ਡੇਵਿਸ

ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੀਆ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ (ਬਲੱਡ ਮਨੀ) ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀ ਜਵਾਬੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਇੰਨਾ ਖੌਫ਼ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅਕਸਰ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਬਲੱਡ ਮਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ: ਅਮਰੀਕਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਨੇ 27 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਹੋਈ ਵਾਰਦਾਦ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰੋਮੈਂਡ ਡੇਵਿਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਧਨ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 27 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਕਾਂਡ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਨ।

Matrimonials

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Wanted US citizen girl for Kamboj Sikh boy, 25, 5'5", Bachelor in Architecture, raised in America went to school, college in New York, living with parents in New York and works with family business. Caste no bar. Call: 516.439.1208 or 347.920.9011

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਵਿੱਲੋ, ਸੁਨੱਖੇ, 22, 5'11", ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਟੂਰਿਸਟ/ਬਿਜਨਸ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 812-677-6206 ਜਾਂ ਈਮੇਲ: dhillon196315@yahoo.com

Wanted suitable match for Jatt Sikh US born, handsome, cleanshaven, 27/6'1", engineer (BSc. Engg.) boy, manager in a top US corporation. Educated, respected family, no demands. Contact: Sikh5family@gmail.com

Indian Attorney in 60s, 5'-6", slim looking for a sincere, educated, God fearing, companion. Caste no bar. Serious inquiries only. Contact: Ph:323-573-9315, Email: singhb1@yahoo.com

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਖੂਬਸੂਰਤ ਕੰਬੋਜ ਸਿੱਖ ਉਮਰ 24 ਸਾਲ ਕੱਚ 5'6" ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨਰਸ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਰੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੋਨ: 780-200-8082, 91-98146-47417

Sikh match for Parjapat Sikh female, 30, 5' - 6", working with US University on H1 visa, PhD (Molecular Biology) from US. Caste no bar, US/Canada preferred. Contact at 978-799-8948 (US), 91-98784-59056 (India), or piscean100@yahoo.com

Two Way Truck Wash Available For Lease or Sale

Truck Wash in Illinois on I-80 Very Good Location with 2 Acres of Land which can be used for variety of purposes.

ਟੂ ਵੇਅ ਟਰੱਕ ਵਾਸ਼ ਸੇਲ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

ਇਲੀਨਾਏ ਵਿਚ ਆਈ-80 ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਿਜ਼ੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਦੋ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮੇਤ। ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ।

Contact: 815-603-5877

INDO US EXPRESS, INC.

Worldwide Couriers * Freight Forwards Domestic & Local Delivery

We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty

17 Years of Excellent Customer Service

FOR COMPETITIVE RATES CALL

1-800-870-5845

PICK-UP & DELIVERY

ANYWHERE IN USA

43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y.11101

Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622

www.indousexpress.com

Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041

7 Days A Week

CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO

INDIA

ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭ ਵਿਚ ਗੂੰਜਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ।
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 120 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ 95 ਫੀਸਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਲੋਕ ਹਿਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਵੀ ਹਮਲਾਵਰ ਰੂਪ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਬੰਦੇ ਲਿਆਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ।

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਵਜੂਦ ਖਤਰੇ 'ਚ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ 119 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਕੋਰਸ (ਗਰੇਜੂਏਸ਼ਨ) ਦੇ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਈ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
330 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 3600 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗਰੇਜੂਏਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟ ਗਰੇਜੂਏਟ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ 140 ਦੇ ਲਗਪਗ ਅਧਿਆਪਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 88 ਏਡਿਡ ਪੋਸਟਾਂ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ 'ਕਾਲਜ ਵਿਦ ਪੋਟੈਂਸ਼ਲ ਫਾਰ ਐਕਸੀਲੈਂਸ' ਅਤੇ 'ਸਟਾਰ ਕਾਲਜ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।
5 ਮਾਰਚ 1892 ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਇਸ ਕਾਲਜ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਲੈਣ

ਵਾਸਤੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਯੋਜਨਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਐਲ.ਓ.ਆਈ. (ਲੈਟਰ ਆਫ ਇਨਟੈਂਟ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਸਟੇਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ' ਨੀਤੀ ਹੇਠ ਬਣੇਗੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਈ 35 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ 300 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ 5 ਫੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਗਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣੀ

ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।
ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 19 ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ 1920 ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ 1921 ਵਿਚ ਸਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਤਾ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ।
ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਗੁਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਫਰੀਮਾਣ: ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਇੰਡੋ-ਯੂ ਐਸ ਡਾਇਲਾਗ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 1892 ਵਿਚ ਬਣੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਾਸਤੇ ਜਿਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ 120 ਸਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਿਥੇ

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਠੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਰਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦਵਾਨ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ, ਨੀਤੀਵਾਨ, ਡਾਕਟਰ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ

ਟੀਚਿੰਗ ਤੇ ਨਾਨ ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ ਵੱਲੋਂ ਧਰਨਾ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਅਧਿਆਪਕ ਅਮਲੇ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕਾਲਜ ਟੀਚਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਲਜ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਐਸ.ਐਸ. ਰੰਗੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਕੱਤਰ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ 25 ਦੇ ਲਗਪਗ ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਵਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸਦੀ ਮਾਨਤਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਨਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਸਿਰਫ ਰੁਤਬਾ ਬਦਲਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਇਮਾਰਤੀ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਅਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਆਨਰੇਰੀ ਸਕੱਤਰ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਅੱਜ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 1920 ਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਛੀਨਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1932 ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਾ ਆ

ਸਕਿਆ। 1969 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ 340 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੁਣ 21 ਨਵੰਬਰ 2007 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਜਿਹਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। 2010 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਛੀਨਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੋਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਜਾਣਗੇ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਨ ਮਗਰੋਂ ਫੀਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਫੀਸਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਤੋਂ

ਘੱਟ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗਰਾਂਟ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 140 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ 95 ਫੀਸਦੀ ਗਰਾਂਟ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਧਿਆਪਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰਾਂਟ ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ 87 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਾਂਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ 198 ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ। ਗੈਰ-ਅਧਿਆਪਕ ਅਮਲੇ ਵਿਚ 216 ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ 77 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਗਰਾਂਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ (ਲੜਕੀਆਂ) ਵਿਚ 74 ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 10 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਗਰਾਂਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ (ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ 23 ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ 4 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਲਾਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਿਫ ਹਨ।
ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ, ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ ਦਾ ਵੀ ਭਰਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪਿਛੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਅਕ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਿਤਰਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਗੁਲਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਬੋਗ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰੱਜ ਕੇ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ੀਸ਼ ਗੰਜ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਗ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੁਲੂ ਹੋਲਗੜ੍ਹ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੁਲੂ ਆਨੰਦਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ 1966 ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਛੇ ਵੱਡੇ ਬਰਛੇ, ਛੋਟਾ ਬਰਛਾ, ਸਮਸ਼ੀਰ-ਇ-ਤੇਗ ਦਾਹੇ-ਆਹਨੀ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਚੱਕਰ, ਗੈਡੇ ਦੀ ਖੱਲ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਢਾਲ ਤੇ ਨਾਂਦੇੜ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਛੇ ਇਤਿਹਾਸਕ

ਸਾਸਤਰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਮੌਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਦੂਸ਼ਣ ਲਾਏ ਉਥੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਜਾਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਤਕਰੀਰਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਦੀ ਵੀ ਖੂਬ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੰਗਾਲੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਉਥੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ।

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ: ਬਾਦਲ

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਣੇ ਸਮੁੱਚੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ

ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵਾਂ ਫਾਰਮੂਲਾ ਘੜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਏਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਕੀਮਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਗ਼ਲਤ ਫ਼ਾਇਦਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ 2400 ਕਰੋੜ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੋ ਸਰਾਸਰ ਧੱਕਾ ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਹੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਰਗੜੇ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਭਟਕ ਕੇ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਭਾਈ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਭਾਈ ਸੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਕਤਲ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 30 ਅਗਸਤ, 2009 ਨੂੰ ਮਿਆਦ ਪੂਰਾ ਚੁੱਕੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਆ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ

ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਦਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲੈਣ ਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਵਾਇਤੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤਿੰਨ ਪਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਚੀਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਰਮਿਆਨ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿਰਫ਼ ਬਰਦ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਪਾਲਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ: ਭੱਠਲ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ : ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਤੇ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਪੁੱਜੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਪਰ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਬੁੱਝੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਪਾਲਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਫਾਈਲਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਬਜਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ 2013 ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਫੇਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਕਾਏ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛੋ-ਪੁੱਤ ਤੇ ਜੀਜੇ-ਸਾਲੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੱਲਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਨੌਜਵਾਨ, ਕਿਸਾਨ ਸਾਰੇ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟੀ ਵੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਟੀ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਗੁਰਿ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਰੋਲੀਆਂ। ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਖਾਲਸ ਦੀ ਥਾਂ ਅਖਾਲਸ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਬੇਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਤੇ ਨੰਗਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਣਾ ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਸੁਭ ਦਿਹਾਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨੈਤਿਕ ਆਧਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਲ 1997-2002 ਦੌਰਾਨ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੰਡ ਕੇ ਕੋਟੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਕੋਟੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥਕ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ॥

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰਾਜਪੂਤ ਕਲਚਰਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

Sant Baba Nidhan Singh Ji International Rajput Cultural International Corp.
PO Box 260033, Bellerose, NY 11426

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ
ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ

ਐਤਵਾਰ 27 ਮਾਰਚ 2011

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ

(242-45 Braddock Ave., Bellerose, NY, Ph:718-343-1030)

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸਥਾਪਤ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ (242-45 Braddock Ave., Bellerose, NY, Ph:718-343-1030) ਵਿਖੇ 25 ਤੋਂ 27 ਮਾਰਚ 2011 ਤਕ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਪੰਨਵਾਦੀ ਬਣਾਉਣਾ ਜੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 25 ਮਾਰਚ, 2011

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ-ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ
ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ-ਸ਼ਾਮੀਂ 5:45 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ 26 ਮਾਰਚ, 2011

ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ-ਸ਼ਾਮੀਂ 5:45 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਐਤਵਾਰ 27 ਮਾਰਚ, 2011

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ-ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ
ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ-11:30 ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਨੋਟ: 21 ਮਾਰਚ ਤੋਂ 26 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਾਮੀਂ 8:05 ਤੋਂ 8:45 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ।

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ-ਭਾਈ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਾਲੇ
ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ-ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵਾਲੇ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾਵਾਚਕ
ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾਵਾਚਕ

New Committee Members

Chairman: Santokh Singh Bhatti, Ph: 917-861-4668
Vice Chairman: Gurmeet Singh Jaswal, Ph: 718-697-9898
President: Surinder Singh Minhas, Ph: 516-342-0276
Vice President: Mohinder S. Parmar, Ph: 917-476-6313
Genral Secretary: Dalip Singh, Ph: 917-528-2150
Asst. Secretary: Sandeep S. Minhas, Ph: 347-863-9901
Cashier: Charanjit Singh Samra, Ph: 516-717-5795

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ

Kuldip Singh Parmar Baddon, Sarabjit Singh Parhar, Gurinderjeet Singh Bhatti, Sukhbir Singh Puar, Takhbir Singh Puar, Satnam Singh Parhar Kukowal, Parminder Singh Parmar, Sukhdeep Singh Minhas Padhiana, Amarjeet Singh Janjua (Baba), Sonu, Kuldeep Singh Puar, Baljeet Singh Billa, Baljit Singh Parmar Baddon, Hardev Singh Minhas Padhiana, Jasjeep Singh Minhas Padhiana, Satnam Singh Janjua Damunda, Onkar Singh Janjua, Gurcharan Singh Dhobarhi, Sukhwant Singh Minhas Khiala, Zarman Singh Bhatti Kamam, Sukhbir Singh Sukha, Talwinder Singh Minhas Paldi, Attar Singh Kalra, Harinder Singh Kalra, Daman Singh Kalra, Mohinder Singh Kalra, Mandeep Singh Kalra, Ghuga Singh Kalra, Balbir Singh Bhatti, Gujinder Singh Parmar Panshta, Kuldeep Singh Minhas Paldi, Jaswinder Singh Cheema, Ravinder Singh Atwal, Sukhbir Singh Bains, Nirmal Singh Kang, Sohan Singh, Gurdeep Singh Narula, Gurinderjit Singh Grewal, Gurmel Singh Baddan, Lali Khalsa Club, Kashmir Singh Kapurthala, Harvinder Singh, Bhagat Singh, Jagtar Singh Cheema Chober, Gurdyal Singh Dala, Dharam Singh DSP, Gurjinder Singh Parmar Panshta, Bibi Sarn Kaur, Sukhmani Sahib Society.

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤ ਦੀ ਭਬਕ

ਔਖੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬੁਰਕੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੌਣ ਕਰਦਾ: ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਅਹੰਗਰ

‘ਲਾਪਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸਭਾ’ (ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਪੇਰੈਂਟਸ ਆਫ ਡਿਸਅਪੀਅਰਡ ਪਰਸਨਜ਼-ਏ.ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.) ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਲਾਪਤਾ ਕੀਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲਾਪਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ 1994 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਅਹੰਗਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। 1991 ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਾਵੇਦ ਅਹੰਗਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਘਰ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਨੂੰ ਤੜਕੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਜਾਵੇਦ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਖਮ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨਾ ਹੀ ਔਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਡਰ ਵੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਥਾਣਿਆਂ, ਤਸੀਹਾ ਕੇਂਦਰਾਂ, ਫੌਜੀ ਕੈਂਪਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦਰ-ਦਰ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੀ ਰਹੀ; ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਮਿਲੇ ਜੋ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਹੇ ਸਨ। 1994 ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਹਕੂਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਏ.ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਲਾਪਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝਿਆ। ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਅਹੰਗਰ ਦਿੱਲੀ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ‘ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ’ (ਸੀ.ਏ.ਵੀ.ਓ.ਫ.ਡਬਲਿਊ.) ਦੀਆਂ ਆਗੂਆਂ ਕੈਰੇਨ ਗੈਬਰਿਆਲ ਅਤੇ ਵਸੰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਈਆਂ ਜਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ, ਭਾਵ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਐਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਲਾਪਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਅਹੰਗਰ: ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਲਾਪਤਾ’ ਹੁੰਦੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਛਾਣ ਮਾਰੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉੱਘ-ਸੁੱਘ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਫੌਜੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਕੇਠਨ ਕੋਸ਼ਪੁਰਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਲਏ ਜਿੱਥੇ ਲਿੰਗਕ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦਬਾਅ ਸਹਿਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਸ਼ੋਪੀਆਂ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਦਬਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਫੌਜੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਰਤਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਹਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਭੁਗਤਿਆ ਹੈ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵੀ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਗੁਆਣੇ ਪਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਪਤਾ ਜਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਬਾਪਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਨੀਮ-ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਲਾਪਤਾ ਪਤੀ ਦੇ ਘਰ ਪਰਤ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੱਕਣਾ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਕੇ ਖਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

“ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਪ ਕੌਣ ਹੈ?”, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਕਿੱਥੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਅਜਿਹੇ ਬਬਰੇ ਲੋਕ ਨੇ ਜੋ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ ਪਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਸਤਾ ਆਪ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਉੱਘ-ਸੁੱਘ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ‘ਲਾਪਤਾ’ ਹਨ; ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਸਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਪੁਰਦੇ-ਖਾਕ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਸਾਡਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਨਸਾਫ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤੀ, ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: 1990 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੁਣ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ? ਜੇ ਵਧੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਔਰਤਾਂ ਐਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ‘ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸਮੇਂ ਆਵਾਮ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸੀ।

ਸਵਾਲ: ਜੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਣਨ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਵੇਗੀ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਿਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਪਤਾ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ

ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਦਸ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਤਾਪ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਵਡੇਰੇ ਕਾਜ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਖ਼ਾਤਰ ਮੈਂ ਸਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਰਹਾਂਗੀ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਜਿਸ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਔਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਬੇਬਾਹ ਆਰਥਿਕ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਿਆ? ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ‘ਲਾਪਤਾ’ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਵੀਨਾ ਅਹੰਗਰ

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ: ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਫੀਸਦੀ ਕੀ ਹੈ? ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਸਿਖਿਆ ਤੱਕ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਮੌਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ? ਕੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੈ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਅੱਜ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਸਿਖਿਆਤ ਅਤੇ ਸਾਖਰ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਗਿਆਨ ਚਾਨਣ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ

ਮੈਨੂੰ ਅਨੁਵਾਦਕ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਪੈਂਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਈ-ਮੇਲ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ।

ਸਵਾਲ: ਲਿੰਗਕ ਪੱਖੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ? ਕੀ ਔਰਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਵਾਰਿਸ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਹਾਂ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਂਦੀ ਹਾਂ। ਇਕ ਵਿਆਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ‘ਲਾਪਤਾ’ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹੁਰਾ ਘਰ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਸਾਡੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਪਰ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਾਰਿਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਦਸ ਹਿੱਸੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ

ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਹਿੱਸੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੜਕੀ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਾਰਿਸ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਾਰਿਸ। ਫੇਰ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਗਮੇਸ਼ਾ ਸਹਿਜ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦਾ ਪਤੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਲੱਭਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਓਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ।

ਸਵਾਲ: ਅਕਸਰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਉੱਭਰਨ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਲਟਾ ਇਸਲਾਮੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? ਕੀ ਵਾਕਈ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛੋ, ਮੈਂ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਦੀ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣਾ ਬੱਚਾ ਗੁਆਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਅਤੇ ਜਲੂਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਤਸੀਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬੁਰਕੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ!

ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਸਾਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਦਮੇ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕੋਈ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। 1994 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸੀਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ-ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇਹੀ ਲੋਕ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮੁਠਾਅ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਮਿਸਾਲ ਲੈ ਲਉ ਕਿ ਜਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਔਰਤਾਂ ਮੁਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਹਨ ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੋਂ ਤਾਕਤ ਵਰਤਣ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਚੌਕਸੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਲੜਕੇ ਮੁਹਰ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤਾਂ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਆਏਗੀ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾਲ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਲਹਿਰ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਧ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਲਗਾਓ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਵੱਧ ਕੋਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਨੋਂ ਮਹੀਨੇ ਪਾਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਔਰਤ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਲਾਪਤਾ’ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧੱਕਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਇੱਤਹਾ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਕਾਰਨ ਕੀ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਉਭਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ?

ਪ੍ਰਵੀਨਾ: ਅਜਿਹੇ ਬੇਇੱਤਹਾ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਰੋਹ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨਹੀਂ! ਅਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਉੱਪਰ ਨਿਰਬੰਧੀਆਂ ਹੀ ਹਮਲੇ ਕਰਾਂਗੀਆਂ!

ਜਪਾਨ: ਜਾਗਣ ਦੀ ਜਾਚ ਵਾਲੇ ਫਿਰ ਜਾਗ ਪੈਣਗੇ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੇਢੀ

ਜਪਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੁਣ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ, ਕੰਮ-ਕਾਰ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ-ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਤਕ ਕਰਬਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ, ਉਹ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਹਿਜ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਭੁਚਾਲ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਦੋਂ ਸੱਤਰ-ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਿਰਧ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਾਕ ਇਹ ਸੀ-ਮੁੜ ਕੇ ਹਿੰਮਤ ਮਾਰੋ ਅਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਸਭ ਉਸਾਰੋ। ਇਹ ਬਿਰਧ ਉਸ ਪੀੜਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਦੇ ਐਟਮੀ ਧਮਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਪਾਨ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਘਰ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉੱਥੇ ਵੱਡਾ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਭੁਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਮ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਏ। ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਭੁਚਾਲ ਜਪਾਨ ਦੇ ਆਮ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਭੁਚਾਲ ਦੀ ਸ਼ਿਦਦ ਅੱਠਵੇਂ ਅਤੇ ਨੌਵੇਂ ਪੱਧਰ ਵਿਚਕਾਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕਦਮ ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਭੁਚਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੁਚਾਲ ਦਾ ਐਪੀਸੈਂਟਰ ਭਾਵ ਕੇਂਦਰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਭੁਚਾਲ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਵਾਪਰੇ ਤਾਂ ਪਰਲੋ ਲੋ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਤਾਂ ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਲੋ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਗਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਸੋਨਦਾਈ ਅਤੇ ਮਿਆਗੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਾਰਾਂ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਘਰ ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖਿੜੋਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਵੇਖੇ। ਸੋਲਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕੋਪੀ ਸੀ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਬਾਹੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਭੁਚਾਲ ਅਤੇ ਸੁਨਾਮੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਖਰ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਪਲਾਂਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਰਜਾ, ਐਟਮੀ ਬੰਬਾਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਮਾਰੂ ਕਿਰਨਾਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦਾ ਡਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ।

ਉੱਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ

ਸੁਨਾਮੀ ਦੀ ਮਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁੜ-ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਜਪਾਨ ਦੇ ਹਿੰਮਤੀ ਲੋਕ

ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਗੱਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤਾਂ ਸਭ ਨੇ ਮੇਰਾ ਫ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖ਼ੈਰੀਅਤ ਮੰਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ੋਨ ਅਤੇ ਈ-ਮੇਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੀ ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਪਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਪਰਤਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਜਪਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਪਾ! ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਚਾਹੋ, ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤਬਾਹੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਪਾਨੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਮਹਿਜ਼ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਪਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਸੰਜਮ ਵਰਤਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਏ.ਸੀ. ਚਲਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਲਾਭੇ ਵਾਂਗ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਮ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਪਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਿਨਾਂ ਏ.ਸੀ. ਦੇ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਬੁੱਧਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੀਲੋਕਾ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਕੋਲੋਬੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਬੋਧੀ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਬੋਧੀ ਭਿਖੂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਮ ਲੋਕ ਰਲ ਕੇ ਬੋਧੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗਈ ਸ਼ੀਲੋਕਾ ਵਾਲੀ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਵਾਸਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਕ ਦੋਸਤ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਜਪਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ੈਰੀਅਤ ਲਈ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇੱਥੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕਿੰਨਾ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਲੋਚਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਖਾਣ ਹੈ-ਬੰਦਾ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਦਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਪਾਨੀ/ਬੋਧੀ ਅਖਾਣ ਹੈ-ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤਿਤਲੀ ਪਰ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਤੁਫ਼ਾਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਭਾਵ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜੇ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਬੜੇ ਦੂਰਦਰਸੀ ਨਤੀਜੇ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੂਰ ਦੋਸ਼

ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹੀ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਬੇਲੋੜੇ ਡਰ-ਸਹਿਮ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਪਾਨ ਵਿਚਲੇ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਪਲਾਂਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਐਟਮੀ ਕਿਰਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਫ਼ਿਕਰ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਰਖਾ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਫੁਕੂਸ਼ੀਮਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚਲੇ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਾਦਸਾ ਹੈ। ਜਪਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੁਕੂਸ਼ੀਮਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਤੀਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਪਾਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਹਿਜਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਤਨ-ਮਨ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੀ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਅਸਰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲਾ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਗੁਣਾਂ ਕਾਰਨ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ, ਉੱਜ ਹੀ ਜਪਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਵੀ।

ਜਪਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੁਣ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ, ਕੰਮ-ਕਾਰ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ-ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਤਕ ਕਰਬਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ, ਉਹ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਹਿਜ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਭੁਚਾਲ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਦੋਂ ਸੱਤਰ-ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਿਰਧ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਾਕ ਇਹ ਸੀ-ਮੁੜ ਕੇ ਹਿੰਮਤ ਮਾਰੋ ਅਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਸਭ ਉਸਾਰੋ। ਇਹ ਬਿਰਧ ਉਸ ਪੀੜਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਦੇ ਐਟਮੀ ਧਮਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਪਾਨ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਪ੍ਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ:

ਉਹ ਜਾਗ ਪਏ ਸਨ
ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਦੀਆਂ
ਕਬਰਗਾਹਾਂ 'ਚੋਂ ਵੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਗ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ
ਫੇਰ ਵੇਖੋਗੀ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਘਣੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਜਾਗਣ ਦੀ ਜਾਚ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਜਪਾਨ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖੇ

ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬਿਦਵਈ

ਆਲਮੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਨਅਤ ਚਰਨੋਬਲ (ਯੂਕਰੇਨ) ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਪੀੜ ਤੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਭਰੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੋੜਾ ਇਤਫ਼ਾਕ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਹੋਰਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵੀ ਚਰਨੋਬਲ ਕਾਂਡ ਦੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ (26 ਅਪ੍ਰੈਲ) ਨੇੜੇ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਰਘਟਨਾ ਫੁਕੂਸ਼ੀਮਾ (ਜਪਾਨ) ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਵਿਚ ਧਮਾਕਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹਾਲੀਆ ਦੁਰਘਟਨਾ ਚਰਨੋਬਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਨਅਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਪੂਰਨ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਪਾਨ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਤਿਹਾਈ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਜਪਾਨ ਨੇ ਆਲਮੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਹੈ ਪਰ ਧਮਾਕਿਆਂ, ਭੁਚਾਲਾਂ, ਫਾਸਟ-ਬਰੀਡਰ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਐਕਟਿਵ ਕਿਰਨਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਰਿਸਾਅ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵਾਪਰੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਕਾਰਨ ਜਪਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਾਦਸੇ ਨੇ ਏਨੀ ਤਬਾਹੀ ਨਹੀਂ ਮਚਾਈ।

ਇਹ ਸੰਕਟ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਸਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਬਾਹਕੁਨ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੀ ਉਰਜਾ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਢੰਗ ਹੈ ਜੋ ਤਬਾਹਕੁਨ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਚਿਰ-ਸਥਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਗ਼ਲਤੀ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਤਬਾਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਰਿਐਕਟਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉੱਚ ਦਬਾਅ ਤੇ ਉੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉੱਚ ਉਰਜਾ ਵਿਖੰਡਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਰਿਐਕਟਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਚੀਦਾ ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਕ ਰਿਐਕਟਰ ਵਿਚ ਖਰਾਬੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਦੁਜਿਆਂ ਤੱਕ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਧਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਸਿਸਟਮ ਸੰਕਟ 'ਚ ਨਹੀਂ ਘਿਰ ਜਾਂਦਾ।

ਦੂਜਾ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਰਿਐਕਟਰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਜੋ ਕਚਰਾ ਛੱਡਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਰੇਡੀਓਐਕਟਿਵ ਕਿਰਨਾਂ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਤਬਾਹਕੁਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਕਚਰੇ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਭੰਡਾਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਿਆ।

ਤੀਜਾ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਨਿਰਪੱਖ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਰਿਐਕਟਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਬੋਰਡ ਆਪਣੇ ਬਜਟ, ਉੱਪਕਰਨਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਮਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਮਹਿਕਮੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਹੈ। ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਤਾਰਾਪੁਰ ਰਿਐਕਟਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਮਹਿਕਮਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਮਾਮੂਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ, ਭਾਵ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਰਿਐਕਟਰਾਂ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਖੀਰਲਾ, ਜਪਾਨ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਰਿਐਕਟਰਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਸਰਬਉੱਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕਿਰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ

ਭਜਨ ਸਿੰਘ

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਰਨਣ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ। ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਲਗਾਤਾਰ ਧਰਾਤਲੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਘੱਟ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਵਿਚ ਐਕਸ-ਰੇਅ ਅਤੇ ਗਾਮਾ ਕਿਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨਫਰਾਇਡ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਲਟ ਕਿਰਨਾਂ ਆਦਿ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਕਸ-ਰੇਅ ਕਿਰਨਾਂ ਐਟਮ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਇਲੈਕਟਰਨ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗਾਮਾ ਕਿਰਨਾਂ ਐਟਮ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਟੋਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਊਟਰੋਨਾਂ ਦੀ

ਅਸਥਿਰਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤ ਕੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਿਗ ਬੈਂਗ ਸਿਧਾਂਤਵਾਦ ਤੋਂ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਆਈਸੋਟੋਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਯੂਰੇਨੀਅਮ, ਥੋਰੀਅਮ, ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਅਤੇ ਰੁਬੀਡੀਅਮ ਆਦਿ। ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਐਟਮੀ ਐਕਸਲਰੇਟਰ ਅਤੇ ਐਟਮੀ ਰਿਐਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਆਈਸੋਟੋਪ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਤਪਤ ਕੀਤੇ ਰੇਡੀਓ ਆਈਸੋਟੋਪ ਆਮ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਕਿਰਨਾਂ ਛੱਡਦੇ ਹਨ; ਅਲਫਾ ਅਤੇ ਬੀਟਾ ਕਣ ਅਤੇ ਗਾਮਾ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ। ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਬਾਈਉਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗਾਮਾ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਸਖੀਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਆਈਸੋਟੋਪ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਅਣੂਦਾਰ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੀਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਫਸਲ ਦਾ ਝਾੜ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਫਸਲ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਵੇ। ਸਨਅਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਆਈਸੋਟੋਪ ਦੀ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਜਾਣਨ ਲਈ, ਮੋਟਾਈ-ਚੌੜਾਈ

ਜਾਣਨ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਤੌੜਨ ਤੋਂ ਖਲਾਅ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜਾਣਨ ਲਈ ਆਦਿ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੇਡੀਓ ਆਈਸੋਟੋਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਕਿਰਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਰਜਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਨਿਊਕਲੀ ਵਿਖੰਡਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਨਿਊਕਲੀ ਸੰਯੋਜਨ ਨਾਲ। ਇਹ ਕੰਮ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਰਿਐਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਐਕਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੇਡੀਓ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਯੋਗ ਦਰਸ਼ਨ-5

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, 'ਪਤੰਜਲਿ ਦੇ ਪੰਜ ਯਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਹਿੰਸਾ, ਸੰਤ, ਅਸਤੋਅ (ਚੋਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ) ਅਤੇ ਅਪਰਿਗ੍ਰਹ (ਕੁੱਝ ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਰਖ ਜਾਣਾ) ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।' ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਸਤਿ ਦੀ ਚਰਚਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਯਮ ਹੈ ਅਸਤੋਅ (ਚੋਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ)। 'ਚੋਰੀ' ਦਾ ਸਪਾਰਨ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹਥਿਆ ਲੈਣਾ। ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਹਥਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਖੋਹ ਲੈਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਨਾਹ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਉਤੇ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਹੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਰਮ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਂ ਸਮੇਤ (ਸਮੇਤ ਯੋਗ ਦੇ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ—ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਸੂਰ ਦੀ ਆਣ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਲਈ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਈ ਸੂਰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਪੀਰ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦਾ ਜਾਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਪਰਾਇਆ ਹੱਕ ਨਾ ਵਰਤੇ। ਮਹਿਜ਼ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਹਿਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੱਚ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਜ਼ਾਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕੂੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੂੜ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:

ਹਕੁ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ
ਉਸੁ ਸੁਅਰ ਉਸੁ ਗਾਇ॥
ਗੁਰੂ ਪੀਰੁ ਹਾਮਾ ਤਾ ਭਰੇ
ਜਾ ਮੁਰਦਾਰੁ ਨ ਖਾਇ॥
ਗਲੀ ਭਿਸਤਿ ਨ ਜਾਈਐ
ਛੁਟੈ ਸਚੁ ਕਮਾਇ॥
ਮਾਰਣੁ ਪਾਹਿ ਹਰਾਮ ਮਹਿ
ਹੋਇ ਹਲਾਲੁ ਨ ਜਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਗਲੀ ਕੂੜੀਈ
ਕੂੜੇ ਪਲੈ ਪਾਇ॥ (ਪੰਨਾ 141)

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਰਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਦੇ ਧਨ ਵਿਚੋਂ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹੀ ਕਮਾਈ ਚੰਗੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਕਮਾਈ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਪਰਾਇਆ ਘਰ ਨੱਗ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਰਾਂ ਨਿਮਿਤ ਦਾਨ ਵੀ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਜੇ ਇਹ ਦਾਨ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਉਹ ਪਦਾਰਥ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਇਹ ਨਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਲਾਲ ਭਾਵ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਹੀ ਕੁੱਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਖੱਟਦਾ ਅਤੇ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਦੇਂਦਾ ਹੈ:

ਜੇ ਮੁਹਾਕਾ ਘਰੁ ਮੁਹੇ
ਘਰੁ ਵਹਿ ਪਿਤਰੀ ਦੇਇ॥
ਅਗੈ ਵਸਤੁ ਸਿਆਈਐ
ਪਿਤਰੀ ਚੋਰ ਕਰੇਇ॥
ਵਢੀਅਹਿ ਹਥ ਦਲਾਲ ਕੇ
ਮੁਸਫੀ ਏਹ ਕਰੇਇ॥ (ਪੰਨਾ 472)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹੀ ਕੋਟੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖਿ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਤੀਸਰੀ ਕੋਟੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਸੱਚੇ-ਸੁਚੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਨਮੁੱਖ ਹੈ। ਮਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਉਲਾਰ ਬਿਰਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਫੇਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ। ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪੰਜ ਚੋਰ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲੋਂ ਚੰਗਿਆਈ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਭੁਗਤਣੀ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਚੋਰ ਉਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰੇ, ਜੇ ਉਹ ਬਦਖੋਈ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਚੋਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਚੋਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਸ਼ਾਮਦਾਂ ਜਾਂ ਬਦਖੋਈਆਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਹੇ ਅੰਨ੍ਹੇ, ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਮਨ! ਸੁਣ। ਸੱਚਾ ਮਨੁੱਖ ਬਿਨਾ ਬੋਲਿਆਂ ਹੀ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੋਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸੁਹਣਾ ਬਣ ਕੇ ਆ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਖੋਟੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਖੋਟੇ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਖਰੇ ਰੁਪਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਵੀ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਰਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੋਟਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਫਲ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੀਜੇ ਦਾ ਹੀ ਫਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੋਰ ਸਲਾਹੇ ਚੀਤ ਨ ਭੀਜੈ॥ ... ਜੈਸਾ ਕਰੇ ਸੁ ਤੈਸਾ ਪਾਵੈ। ਆਪਿ ਬੀਜਿ ਆਪੇ ਹੀ ਖਾਵੈ॥ (ਪੰਨਾ 662)।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹੀ ਕੋਟੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖਿ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਤੀਸਰੀ ਕੋਟੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਸੱਚੇ-ਸੁਚੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਨਮੁੱਖ ਹੈ। ਮਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਉਲਾਰ ਬਿਰਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਫੇਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ। ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪੰਜ ਚੋਰ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲੋਂ ਚੰਗਿਆਈ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਭੁਗਤਣੀ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਕਰਮ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਜੰਜੀਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਣ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਸਿਰਫ ਸੱਚ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਿਆਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਇਕਨਾ ਗਲੀ ਜੰਜੀਰ ਬੰਦਿ ਰਵਾਣੀਐ॥... ਚੋਰ ਜਾਚ ਜੁਆਰ ਪੀੜੈ ਘਾਣੀਐ॥ ਨਿਦਕ ਲਾਇਤਬਾਰ ਮਿਲੈ ਹਤਵਾਣੀਐ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਚਿ ਸਮਾਇ ਸੁ ਦਰਗਹ ਜਾਣੀਐ॥' (ਪੰਨਾ 1287)। ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਦਸਾਂ ਨੌਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਦਕਿ ਯੋਗ ਮਤਿ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੇ ਖਾਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਵਿਚ ਮੌਲਿਕ ਅੰਤਰ ਹੈ ਫਿਰ ਕੋਈ ਵੀ ਨੈਤਿਕ ਕੀਮਤ ਜਾਂ 'ਯਮ' ਉਧਾਰ ਲਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੰਗ ਕੇ ਖਾਣ ਵੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ।

ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ, 'ਅਪਰਿਗ੍ਰਹ (ਕੁਝ ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ) ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜਨਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਬ੍ਰਾਹਮਚਰਯ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।' ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਫਿਲਾਸਫੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਦਿਕ ਧਰਮ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਵਿਚ

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਹਰ ਸ਼ਾਖਾ ਇਸ ਦੇ ਛੇ ਦੇ ਛੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਦੋ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੱਤ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਸਾਰੇ ਛੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਵੇਦ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਤਿਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਚਾਰਵਾਕ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸਤਿਕ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਦੂਸਰਾ ਸਾਰੇ ਦੋ ਸਾਰੇ ਛੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਣ-ਆਸ਼ਮ ਧਰਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਚੁਲ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਵਰਣ ਆਸ਼ਮ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਮੁੱਢੋਂ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਵੰਡ ਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, 'ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥੁ ਦੇਇ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ॥' ਅਤੇ ਯੋਗੀ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਹੈ, 'ਮਥਤੁ ਹੋਇ ਕੇ ਕੰਨ ਪਤਾਏ॥ ਫਕਰੁ ਕਰੈ ਹੋਰੁ ਜਾਤਿ ਗਵਾਏ॥' (ਪੰਨਾ 1245)। ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਤੀਰਥ, ਵਰਤ, ਮਾਲਾ ਜਪਣਾ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁੱਝ ਨੈਤਿਕ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਤਿ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੱਜਰੇ ਅਤੇ ਸਦ-ਤਾਜ਼ਾ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਉਧਾਰੇ ਲਏ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਆਖਿਆ ਨਿਵੇਕਲੀ ਹੈ:

ਸਚੁ ਵਰਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਤੀਰਥੁ
ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਇਸਨਾਨੁ॥
ਦਇਆ ਵੇਦਤਾ ਖਿਮਾ ਜਪਮਾਲੀ
ਤੇ ਮਾਣਸ ਪਰਧਾਨੁ॥
ਜੁਗਤਿ ਧੋਤੀ ਸੁਰਤਿ ਚਉਕਾ
ਤਿਲਕੁ ਕਰਣੀ ਹੋਇ॥
ਭਾਉ ਭੋਜਨੁ ਨਾਨਕਾ
ਵਿਰਲਾ ਤ ਕੋਈ ਕੋਇ॥1॥

(ਪੰਨਾ 1245)

ਹੁਣ ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਤੋਂ ਸਿਧਾਂਤ ਉਧਾਰੇ ਲਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਉਹ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਮੀ ਕਹਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਚਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਪਰਮਜੋਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮ-ਜੋਤਿ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ, 'ਏ ਸਰੀਰਾ ਮੇਰਿਆ ਹਰਿ ਤੁਮ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਰਖੀ ਤਾ ਤੂ ਜਗ ਮਹਿ ਆਇਆ॥' ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਦੇ ਫਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਤਮ-ਜੋਤਿ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜੁਗਤਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਸਮਝ ਲਗਦੀ ਹੈ, 'ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਭੋਟਿਐ ਪੂਰੀ ਹੋਵੈ ਜੁਗਤਿ॥ ਹਸੰਦਿਆ ਖੇਲੰਦਿਆ ਪੈਨੰਦਿਆ ਖਾਵੰਦਿਆ ਵਿਚੇ ਹੋਵੈ ਮੁਕਤਿ॥' ਅਤੇ ਇਹ ਜੁਗਤਿ ਕਿਹੜੀ ਹੈ, 'ਉਦਮੁ ਕਰੇਦਿਆ ਜੀਉ ਤੂੰ ਕਮਾਵਦਿਆ ਸੁਖ ਭੁੰਚੁ॥ ਧਿਆਇਦਿਆ ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲੁ ਨਾਨਕ ਉਤਰੀ ਚਿੰਤ॥1॥' (ਪੰਨਾ 522)

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੋਚ, ਮੋਨ ਅਤੇ ਵਰਤ ਆਦਿ ਪਰੰਪਰਕ ਪਰਿਪਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ

ਸੂਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਜੁਗਤਿ ਬਾਰੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਕੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਯੋਗ (ਸੁਰਤਿ ਦਾ ਰੱਬੀ ਸੁਰਤਿ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਣਾ) ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਭੋਖ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਮਾਇਆਵੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨਿਰਲੇਪ (ਨਿਰੰਜਨ) ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਸਹੀ ਜੋਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਯੋਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾ ਗੋਦਤੀ ਪਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਯੋਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਡੰਡਾ ਚੱਖਣ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਸੁਆਹ (ਵਿਭੂਤ) ਮਲਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਯੋਗ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਉਣ, ਸਿਰ ਘੋਨ ਮੋਨ ਕਰਾਉਣ ਜਾਂ ਸਿਗੀ ਵਜਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਇਆਵੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਉਸ ਨਿਰਲੇਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਭਾਵ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਜਾਣਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਯੋਗ ਮਤੀਆਂ-ਮਸਾਣਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਜਾਂ ਤਾਤੀ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੇਸ-ਪ੍ਰਦੇਸ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਮਨ ਦਾ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯੋਗੀ ਲੋਕ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਰਸ ਦਾ ਟਪਕਣਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਆਤਮ-ਅਨੰਦ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਧੁਨਿ (ਸੰਗੀਤਕ ਲਹਿਰ) ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਯੋਗੀ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਠ ਯੋਗ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ ਦਸਮ-ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਅਨਾਹਦ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਇਆਂ ਮਨ ਪੂਰੇ ਟਿਕਾਉ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਧੁਨੀ ਦਾ ਉਨਣਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਅਸਲੀ ਯੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਿਗੀ ਨਹੀਂ ਵਜਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਨਾਮ ਦੀ ਅਖੰਡ ਧੁਨੀ ਉਠਦੀ ਹੈ, 'ਜੋਗੁ ਨ ਖਿਥਾ ਜੋਗੁ ਨ ਡੰਡੈ ਜੋਗੁ ਨ ਭਸਮ ਚੜਾਈਐ॥... (ਪੰਨਾ 730) ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸਟਿ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਿੱਧ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, 'ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚਿ ਕਿਆ ਵਰਤਾਰਾ?' ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਉਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਸਿਧ ਛੁਪਿ ਬੈਠੇ ਪਰਬਤੀ ਕਉਣੁ ਜਗਤਿ ਕਉ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਾ। ਜੋਗੀ ਗਿਆਨ ਵਿਹੁਣਿਆ ਨਿਸਦਿਨਿ ਅੰਗਿ ਲਗਾਏ ਛਾਰਾ।' (1-29)

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਯੋਗ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, 'ਅਬ ਮੈ ਅਪਨੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੋ॥ ਤਪ ਸਾਧਤ ਜਿਹ ਬਿਧ ਮੋਹਿ ਆਨੋ॥ ਹੋਮ ਕੁੰਟ ਪਰਬਤ ਹੈ ਜਹਾ॥ ਸਪਤ ਸਿੰਗ ਸੋਭਤ ਹੈ ਤਹਾ॥ ਇਹ ਬਿਧ ਕਰਤ ਤਪੱਸਿਆ ਭਯੋ॥ ਦਵੈ ਤੇ ਏਕ ਰੂਪ ਹਵੈ ਗਯੋ॥ ਤਾਤ ਮਾਤ ਮੁਰ ਅਲਖ ਅਰਾਧਾ॥ ਬਹੁ ਬਿਧ ਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧਾ॥... (ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, 6.3) ' ਇਥੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਯੋਗਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਰੋਚਕ, ਪੂਰਕ, ਕੁੰਭਕ, ਮਹਾਂਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਖਟ-ਚਕਰਾਂ ਦੇ ਭੇਦਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ?"

ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਉਤਰ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਮੇਤ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ, ਚਰਚਾ ਅਗਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
(ਚਲਦਾ...)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

- (1) ਕਲਮ, ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਸਾਡੇ ਯੁੱਧ ਦਾ। ਕਲਮ, ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜੁਅਰਤ ਦਾ ਚਿੰਨ ਹੈ। ਕਲਮ, ਸੱਚ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ।
- (2) ਯੂਰਪ ਨੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਬਕਸੇ (ਈਡੀਅਟ ਬਾਕਸ) ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਬੁੱਧੂ ਬਕਸੇ ਦੀ ਮਿਥ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਲੰਘ ਸਕਿਆ। ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਹਨੇਰੀ ਸੁਰੰਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਦਮ ਘੁੱਟ ਜਾਣਾ ਹੈ।
- (3) ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ ਨੇ 'ਜੱਟ' ਦੇ ਕੱਚ ਘਰ ਤਬਿਬ ਨੂੰ ਇੰਜ ਘਸਾਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਾਂਦਰ ਸੱਪ ਦੀ ਸਿਰੀ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਗੜਦਾ ਹੈ।
- (4) ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਚਿੱਕੜ ਕਮਲ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- (5) ਜਦੋਂ ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾਈ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ 'ਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਦਰੋਹ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਜਨਮਦਾ ਹੈ।
- (6) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਜੀਣ ਦਾ ਰੰਗ ਢੰਗ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਮ, ਬੁਰਜ਼, ਮਾਇਕ ਤੇ ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਵਰਤਿਆ ਹੈ।
- (7) ਚਿਹਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਦਸੂਰਤ ਹੈ, ਸੀਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਹੈ।
- (8) ਹਕੀਕਤਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਬੁਜਦਿਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਘੁਰ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਣ।
- (9) ਹਰ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਬੁਰਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਜੰਮ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
- (10) ਜਦੋਂ ਕੁੱਝ ਚਾਨਣ ਵਰਗਾ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਦ ਕਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
- (11) ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਕੁੱਝ ਸਿੰਗਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਘੁੰਮਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਇੰਨਾ ਸੋੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਨਖਿੱਧ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਅਲੰਮਬਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਸਥਿਤ ਕੋਠਿਆਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੇ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਕੋਈ ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਪਾਰਕ ਭਾਵਨਾ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਭਰੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚੋਂ ਵੀ ਸੋਸਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
- (12) ਕੋਹੜੀ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਜਿਹੜੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਵੀ ਕੋਹੜੀਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।
- (13) ਜੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਚੁੱਖੀ ਬੱਲੈ ਬੈਠ ਕੇ ਕੰਮ ਸਾਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਲੈ ਬੋਰਡ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੱਟੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਪੀਆਂ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅੱਖਰ ਵਾਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਸਤਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਨਾ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ?
- (14) ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਮਜਬੂਤ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।
- (15) ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫੁਟ-ਪੈਡਾਂ ਉਤੇ ਬੈਠੀ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ, ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਨਹੀਂ।
- (16) ਫੁਰੀ ਨੂੰ ਖਰਬੂਜੇ ਉਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਏ ਜਾਂ ਖਰਬੂਜੇ ਨੂੰ ਫੁਰੀ ਉਤੇ, ਨੁਕਸਾਨ ਵਿਚਾਰੇ ਖਰਬੂਜੇ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।
- (17) ਜੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਕੇਵਲ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- (18) ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਝੰਡਾ ਝੁੱਲਿਆ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਰਕੇ।
- (19) ਦੁਰ ਫਿਟੇ ਮੂੰਹ ਤੁਹਾਡੇ! ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਦਗਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਓ।
ਪ੍ਰੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੌਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਜਿਹਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੱਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਆ ਜਾਵੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਗਲ ਵੀ ਪਾਗਲਪਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਲਾ ਦਿਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਹੱਕ-ਬੱਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਸਕਲ ਵਿਗਿਆਨੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਛਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬਰਾਬਰ ਦਬਾਓ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਗਲ ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਦੰਦ ਕੱਢਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸਿਆਣੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਮਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ, ਖੋਜ ਕਰਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਨੇ।

ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਲੇਖਕ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੁਪਾਲਪੁਰ, ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦਾ ਮੋਇਲਾ ਵਾਹਦਪੁਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਦੁਗਰਾ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹੁਣ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਰਹਿ ਕੇ ਚੁੱਪ ਲੇਖਕ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੰਡ ਢਾਂਡੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਕੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੱਜਲਾ ਲਾਗੇ ਗੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਭੌਰਾ ਭਾਵੇਂ ਪੈਦੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ-ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੇ ਸਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਵਿਚ ਹੋਣ ਪਰ ਲੋਕ ਬੋਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੈਗੇ ਚਾਰੇ ਕੋਲੋ ਕੋਲੀ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਾਝ ਅਕਸਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿਚ ਨਿਬੇੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਪਿੰਡੇ ਜਿਹੇ ਮਨਜੀਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਸਵਾਲ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਆਈ-ਗਈ ਵਿਚ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪੁੱਛ ਲੱਗਾ, “ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਨ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹੀਰ-ਰਾਝਾ ਹੋਏ ਵੀ ਨੇ ਕਿ ਐਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਨੇ?”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਜਿਸ ਹੀਰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਲਿਖ ਕੇ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਐ, ਹੀਰ ਰਾਝੇ ਤੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰ ਲਈ, ਜਿਸ ਕਹਾਣੀ ‘ਤੇ ਬੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਸੀਰੀਅਲ ਬਣੇ, ਜਿਸ ਹੀਰ-ਰਾਝੇ ਦੀ ਮਜ਼ਾਰ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਨੋਕ ਸਿੰਘ ਘੜੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਆਇਐ; ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ।”

ਵਿਚੋਂ ਟੋਕ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਵਿਚਾਰ ਕਰਿਓ ਕਿਤੇ। ਦਾਨਿਸ਼ਮੰਦ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮਨਘੜਤ ਜਿਹਾ ਹੀ ਲਗਦੈ।”

ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਿਆ ਹੀਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਇਕੋ ਕੁਨਬੇ ਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ਼ਕ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹਾਨਣਾਂ, ਸਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰੀਆਂ। ਇਕ ਨੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਲੱਜ ਪਾਲੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਮਰਵਾ ਕੇ ਦਾਗ ਲਾ ‘ਤਾ। ਕਲਪਨਾ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਅੰਗਲੀ ਵਿਚ ਸੰਗਲੀ ਫਸਾਉਣੀ ਔਖੀ ਬੜੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਝੋਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੂਆਂ ਮਰ ਗਈਆਂ। ਵਰਕਾ ਉਥੇ ਹੀ ਪਾੜ ‘ਤਾ ਕਿ ਚਲੇ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਫਿਲਾਸਫਰਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਸੱਚੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋ ਗਈ ਪਰ

ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗੇ ਪਰ...

ਬੁੱਢਿਆਂ ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜਵਾਨੀ ਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੱਥਰਾਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਜੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਧੰਨੇ ਜੱਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ। ਰਾਝੇ ਨੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਮੱਝਾਂ ਚਰਾਈਆਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਆਰਥ ਇਹ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ‘ਰੱਬ’ ਅਤੇ ‘ਹੀਰ’ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੈਲੋਨਟਾਈਨ ਡੇ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬੈਠਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੈ, ਰਾਝਾ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਾ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਵੱਗ ਚਾਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ। ਏਨੀ ਕੁ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ ਹੁਣ ਆਪੇ ਕੰਨ ਪਾੜ ਕੇ ਮੁੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ ਆਸ਼ਕ ਬਣੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਰਾਹ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ‘ਰੁਕਾਵਟ ਲਈ ਖੇਦ ਹੈ’ ਵਾਲਾ ਫੱਟਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਪਰ ਜ਼ਰਾ ਰੁਕ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਵਿਜਟਰ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਵੀ ਹਜ਼ੂਰ...!

ਗੱਲ ਉਲਟ ਹੋ ਗਈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਚੱਲਿਆ। ਇਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ‘ਅਜੀਤ’ ਜਾਂ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਗੱਲ ਕੀ ਐ?”

“ਮੈਂ ਚੋਲਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ।”

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਟਪਕ ਦੇਣੀ ਹੱਸ ਪਏ, “ਸਾਧ ਬਣ ਗਏ।”

“ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿ ਕੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਲਈ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ।”

ਦੂਜੇ ਸਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?”

“ਮਗਜ਼ ਖਪਾਈ। ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਹੀਰ-ਰਾਝੇ ‘ਤੇ ਕਰਨੀ ਸੀ ਪਰ ਵਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।”

“ਮੁੰਡਿਆਂ! ਕੰਜਰਖਾਨੇ ‘ਤੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰਨੀ ਸੀ। ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ, ਕੋਈ ਚੰਜ ਦਾ ਖੋਜੀ ਕੰਮ ਕਰੋ।”

“ਇਹੋ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੰਜਰਖਾਨਾ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਵੀਆਂ ਜਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਸੱਚਾ ਸਿੱਧ ਕਰਤਾ।”

ਤੇ ਗੱਲ ਫਿਰ ਮਨਜੀਤ ਵਾਲੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਰਤਲਾਪ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨਿਚੋੜ ਸੀ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ।

ਰਾਝੇ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਖ ਕੇ ਸੁਦੈਣ ਹੋ ਗਈ। ਛੂਛਕਾਂ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਡਿੱਗ ਪਈਆਂ। ਫਿਰ ਰਾਝੇ ਨੇ ਵੀ ਫਿਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਸਹੀ ਹੀ ਦਿੱਤੇ। ਨਾ ਨਾਂ ਬਦਲਿਆ, ਨਾ ਪਤਾ ਟਿਕਾਣਾ। ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦਾ ਪੁੱਤ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਵੀ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਨਿਕਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਨਵਾਰੀ ਪਲੰਘ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਏ? ਚਲੇ ਜੇ ਜੱਟ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਲੇਰੀ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਬੜੀ ਬਹੁਤੀ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਰਾਝਾ ਕਿਹੜਾ ਯੂ.ਪੀ. ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਭਈਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੀ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ‘ਤੇ ਵੱਗ ਚਾਰਨ ਲਈ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਿਹਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਚਰਚਾ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੱਟੀ-ਭੱਟੀ ‘ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਐਡਾ ਸੋਹਣਾ ਮੁੰਡਾ ਉਧੀਂ ਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿਆਲਾਂ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਮੁੱਖੀ ਜਾਂ ਦਿਲੀ ਵਰਗੀ ਮਹਾਂ ਨਗਰੀ ਨਹੀਂ ਜਿਥੇ ਹੀਰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਰਾਝੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਚਾਰ ਕਰ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿਆਰ ‘ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੀਕਰ ਪਰਦਾ ਹੀ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੁਹਾਈਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੈ। ਜੁਆਨ ਧੀ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਈਆਂ ਨੇ ਕਿ ਸਭ ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਜੇ ਹੀਰ ਸੱਚੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਧੀ ਨਾਲ ਰਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਚੂਚਕ ਤੋਂ ਓਹਲਾ ਤਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਵਿਚ ਚੂਚੀ ਦਾ ਛੰਨਾ ਮੱਝੀਆਂ ਚਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਲੀ ਲਈ ਰੱਜ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਮਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਹੀਰ ਨਾ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ। ਕੀ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਮਾਂ ਕੋਲ, ਇਕ ਅੜਬ ਬਾਪ ਤੋਂ ਚੋਰੀ?

ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਹੀਰ ਦਾ ਚਾਚਾ ਕੈਂਦੋਂ ਲੰਗੜਾ ਵੀ ਇਕ ਪਾਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭਤੀਜੀ ਦਾ ਲੁਕ ਕੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਉਹਨੇ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੀਰ ਰਾਝੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੂਲੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬੁਰਕੀਆਂ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਚੂਚਕ ਕੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ ‘ਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ:

ਇਕ ਦਿਨ ਕੈਂਦੋਂ ਸੱਥ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਮੂੰਹਰੇ ਚੂਚਕ ਦੇ ਲਾਹ ਕੇ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪੱਗ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਪੱਟੇ ਗਏ ਅੱਜ ਆਪਾਂ ਸੁਣ ਸਿਆਲਾਂ ਦਿਆ ਚੌਧਰੀਆ ਤੋਰੀ ਧੀ ਨੇ ਲਾ ਲਈ ਨਾਲ ਚਾਕ ਦੇ ਯਾਰੀ...

ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਧੀ ਕੀ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ‘ਆਖ ਦਮੇਦਰ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ’ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਰ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਆਲਾਂ ਦਾ ਪਟਵਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਚੂਚਕ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਧੀਦੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਨਾ ਭਜਾਇਆ? ਜੇ ਰਾਝੇ ਦੀ ਵੰਝਲੀ ਤੇ ਮੱਝੀਆਂ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਏਡੇ ਸੁਰੀਲੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਜਾ ਬਿਠਾਉਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾ ਤਾਂ ਦਮੇਦਰ ਕੋਲ ਦੂਰਬੀਨ ਸੀ, ਨਾ ਉਹ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਦਾ ਯੁੱਗ ਸੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਫਰਦਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਟਵਾਰੀ ਜਾਂ ਇੰਤਕਾਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਇਸ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਕਿਵੇਂ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਦਰਅਸਲ ਦਾਲ ‘ਚ ਕਿਤੇ ਕੁਝ ਘਾਲਾ-ਮਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖੈਭ ਤਾਂ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਡਾਰ ਬਣ ਗਈ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ। ਹੀਰ ਅਠਾਰਾਂ-ਉਨੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਾਝਾ ਤਖਤ ਹਜ਼ਾਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਆਲੀਂ ਆਇਆ। ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਮੱਝਾਂ ਚਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੀਰ ‘ਕੱਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਦੇ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਰ ਰੋਲਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੈਦੇ ਨਾਲ ਤੌਰਨ ਦਾ। ਜਾਣੀ ਕਿ ਮੋਟੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਚੌੜੀ-ਪੋੜੀ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਰੰਗਪੁਰ ਨੂੰ ਕਾਣੇ ਦੀ ਡੌਲੀ ਬੈਠੀ। ਜਿਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ‘ਕਬੂਲ ਹੈ’ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ

ਵਿਚ ਪਾਗਲ ਹੋਈ ਧੀ ਨੂੰ ਏਨਾ ਚਿਰ ਕੁਆਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ! ਰਾਝਾ ਸਾਧ ਬਣ ਕੇ ਹੀਰ ਨੂੰ ਰੰਗਪੁਰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹੈ, ਤੇ ਮੂੰਹਰੇ ਹੀਰ ਦੀ ਨਵਾਨ ਸਹਿਤੀ ਵੀ ਮੁਰਾਦ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਉਲਝੀ ਪਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਹੀਰ ਅਤੇ ਰਾਝੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਚਹੂੰ ਕੁੰਟੀ ਧੁਮਾਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਸੈਦਾ ਵਿਚਾਰਾ ਸਰੀਫ ਹੀ ਹੋਵੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਾਝਾ ਪੀਏ ਵਾਂਗ ਖੜਕਾਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਤੋਂ ਰਾਝਾ ਕੰਨ ਪੜਵਾ ਕੇ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪੁਆ ਜੋਗੀ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੱਚੀ ਹੋਈ। ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਵਰਗਾ ਗੁਰੂ ਜਿਹਦੇ ਸਾਰੇ ਚੋਲੇ ਹੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ਸਨ, ਆਸ਼ਕ ਨੂੰ ਜੋਗ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ‘ਤਾ? ਤਖਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਜਿਸ ਚੌਧਰੀ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਪੁੱਤ ਅਤੇ ਸੱਤਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਭਰਾ ਏਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਕੇ ਇਥੇ ਤੀਵੀਂ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਚਾਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਹਦਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿੱਛਾ ਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਨਾ ਦਮੇਦਰ ਨੇ, ਤੇ ਨਾ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀਰ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧੀਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰਾ ਜਾਂ ਉਹਦਾ ਪਿਓ ਉਹਨੂੰ ਸਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਮੋੜਨ ਗਏ ਹੋਣਾ। ਉਸ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚੈਨ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਾਂ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਗੁੱਛਾ ਨੌਕਰ ਬਣ ਕੇ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਾਸਫਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਆਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਖੈਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਦੱਬਵੀਂ ਜੀਭੇ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀਰ ਨੇ ਹੀ ਏਡਾ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਾਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਗੁਬਾਰੇ ਏਨੇ ਉੱਚੇ ਕਿਵੇਂ ਉਡਾ ਗਈ? ਸਿਆਲਾਂ ਵਰਗੇ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕੋ ਘਰ ਵਿਚ ਦੋ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਗੜਨੀਆਂ ਸਨ? ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੱਸਦਿਆਂ ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ‘ਵੇਖ ਲਿਓ ਜੇ ਕਿਤੇ ਲਿਖਣ-ਲੁਖਣ ਵਿਚ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ। ਉ ਵਾਰਿਸ ਝੂਠਾ ਵੀ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦੈ?’

ਅੰਤਿਕਾ:
ਰੁੱਸ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਘਰ ਤੋਂ ਰਾਝਾ ਭਾਈ ਰੋਕ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਬਾਝ ਭਰਾਵਾਂ ਕਦੇ ਨਾ ਲੋਕੀਂ ਸਾਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੈਂਦੇ ਅੱਠ ਭਾਗਾਂ ਨੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਾਡੇ ਕੌਣ ਮਾਰੂ ਲਲਕਾਰਾ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਦੱਸ ਦੇ ਰਾਇਆ ਛੱਡਿਆ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰਾ।
ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਭਰਾ ਫਿਰ ਕੁੰਭਕਰਨ ਕੋਲ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਸੌਣ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ।

ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ

ਮੌਤ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਤੁਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਟੱਕਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦਿਸਣੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਸਵੀਰ 7 ਮਾਰਚ 1988 ਦੀ ਹੈ, ਯਾਨਿ ਪੂਰੇ ਤੇਈ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ। ਸਾਡੇ ਲਾਗੇ ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ‘ਚ ਪੈਂਦੇ ਸਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਮੋਰਾਂਵਾਲੀ ਇਕ ਵਜੇ ‘ਨਾ ਜਾਓ, ਨਾ ਜਾਓ’ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰਾਇਆ ਲਾਗੇ ਮਹਿਸਾਪੁਰ ‘ਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਵੱਜਣ ‘ਚ ਵੀ ਦਸ ਮਿੰਟ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਅਸਾਲਟਾਂ ਸਾਉਣ ਦੇ ਛੁਰਾਟਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵਰ੍ਹੇ ਪਈਆਂ। ਪੂਰੇ ਗਿਆਰਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜੁਆਨ ਜਹਾਨ, ਰਿਸ਼ਟ ਛਿਪਦੇ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ

ਕੈਮਰਾ ਹੀ ਕੰਮ ਦੇ ਗਿਆ। ਚਮਕੀਲਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਮਾਂ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਹ, ਹੋਣੀ ਐਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਹ ‘ਚ ਨਾ ਆਵੇ। ਖੈਰ! ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਤੇ ਜੁਗ ਜੁਗ ਜਿਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਰਾਤੀਂ ਇਕ ਵਜੇ ‘ਨਾ ਜਾਓ, ਨਾ ਜਾਓ’ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰਾਇਆ ਲਾਗੇ ਮਹਿਸਾਪੁਰ ‘ਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਵੱਜਣ ‘ਚ ਵੀ ਦਸ ਮਿੰਟ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਅਸਾਲਟਾਂ ਸਾਉਣ ਦੇ ਛੁਰਾਟਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵਰ੍ਹੇ ਪਈਆਂ। ਪੂਰੇ ਗਿਆਰਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜੁਆਨ ਜਹਾਨ, ਰਿਸ਼ਟ ਛਿਪਦੇ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ

ਨਿਕਲ ਤੁਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਤੇ ਨਾਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜੋੜੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੁੜਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਸਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ ਦਫਤਰੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਾਰੰਤਾਂ ‘ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਗੀਤਾਂ-ਗੁਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਅਕਸਰ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬਾਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਬਿਮਾਰ ਪੈ ਕੇ ਉਨੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣ ਦੀ ਇਛਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਸਟੂਡੀਓ ਸੀ। ਦੇਸੀ

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਚਲੇ ਹੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਰੱਬ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਤੇ ਅਸੀਸਾਂ ਉਤੇ ਕਾਟਾ ਕਿਉਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਗ ਜੁਗ ਜਿਉਣ ਦਾ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ‘ਚ ਮੁੱਕ ਗਈ। ਉਹ ਫਿਰ ਆਏ ਸਾਲ ਪੁਛਦੀ, ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਚਮਕੀਲੇ ਤੇ ਅਮਰਜੋਤ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆਂ। ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੀ ਕਰਦੀ ਆਪ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਗੁਆਚ ਗਈ ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਗਾਜਰਾਂ-ਮੂਲੀਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।
-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ **ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ**

ਰੱਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਪਿਆਰ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਬੜੀ ਗਰਮ ਜਿਹੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ, ਸੱਚ ਵੀ ਦਿਵਾਲੀਆ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਏ। ਦਾਦੀਆਂ ਤੇ ਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਬਾਤਾਂ, ਝੂਠਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਿਰਾ ਜਾਪਦਾ ਕੋਈ ਛੱਲ ਏ। ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਣੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ, ਛਿੱਲ ਛਿੱਲ ਸੁੱਟੀ ਜਾਣ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖੱਲ ਏ। ਡਾਢੇ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਦੱਸਣ ਸਕੀਆਂ ਜਿਹੜੇ, ਹਰ ਥਾਂ ਖਿਲਾਰਦੇ ਨੇ ਕੂੜ ਦਾ ਹੀ ਝੱਲ ਏ। ਫਰਕ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਆਹੀਆਂ ਤੇ ਕੁਆਰੀਆਂ ਦਾ, ਜੜੀ ਨਾ ਲਗੇਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਹਾ ਹੁਣ ਮੱਲ ਏ। ਪਾਈਂ ਨਾ ਪਲੱਪੇ ਰੱਬਾ ਦੱਸਣਾ ਪਊਗਾ ਤੈਨੂੰ, ਨੀਲੀਆਂ ਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਦੱਸ ਕੀਹਦੇ ਵੱਲ ਏ।

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਅਰਪਿਤ 'ਸੀਸ' ਵੀ ਡੋਲ ਗਏ ਤਾਂ ਗੰਗੂ ਵਰਗੇ ਪੋਲੇ ਮਾਏ ਦੀ ਤਾਂ ਔਕਾਤ ਹੀ ਕੀ ਸੀ?

ਮੁਕਤਸਰ ਜਾਂ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ 40 ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਲਲਕਾਰੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਹ ਪਲ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਦੋਂ "ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਾਲੀ ਗਰਜ" ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਗਚੇ ਆਪਣੀ ਬਿਸ਼ਟਾ ਅਤੇ ਮੁੜਰ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕੀ ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ "ਧਰਮੀ ਯੋਧਿਆਂ" ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਜੁਣਾਈ ਹੈ? ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ (ਇਹ ਕੁਕਰਮ ਯਾਦ ਰਹਿਣੇ ਵੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ)

ਲੇਕਿਨ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਪਾਈ ਭੰਗਣਾ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ "ਸਮੂਹਕ ਜ਼ਮੀਰ" ਦਾ ਮਸਲਾ ਈਸਾਈਆਂ ਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤੱਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਈਸਾਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰੋਮਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚੀ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਯਹੂਦੀਆਂ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਘੇ ਯਹੂਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਰੌਨ ਰੋਜ਼ਨਬਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਰਤ "ਐਕਸਪਲੇਨਿੰਗ ਦਾ ਹਿਟਲਰ" ਦੇ ਪੰਨਾ 324 ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਭਾਵੇਂ ਨਵੀਂ ਅੰਜ਼ਲ ਵਿਚ ਜੂਡਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੈਰੋਕਾਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਯਹੂਦੀ ਹੀ ਸਨ, ਤਦ ਵੀ ਪੰਜਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁੱਖ ਪਾਦਰੀ ਦੇ ਵਿਖਿਆਨਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ... ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਅਕਸ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਦਾਰੀ ਮਾਂਗਵੀਂ ਧਾਤ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਜੂਡਸ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਤੀਹ ਸਿੱਕਿਆਂ ਬਦਲੇ ਈਸਾ ਨੂੰ ਹਾਕਮਾਂ ਕੋਲ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਉਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਹੋਰਾਫੋਰੀ ਮਾਸਟਰ, ਬੇਈਮਾਨ, ਫਰੇਬੀ, ਗੱਦਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਮੀਸ਼ਣਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਈਸਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮਦੇ ਹੋਏ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਫੁਰਾ ਖੋਭ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਇਸੇ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਫੌਜ ਦੇ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਫੁਰਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਕੰਮ ਘਰੇਲੀ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ 'ਤੇ ਪਲ ਰਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ।" ਨਵੀਂ ਅੰਜ਼ਲ ਦੇ ਕਥਾਵਾਚਕਾਂ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਠੇ ਦੀਆਂ ਰੰਡੀਆਂ, ਠੱਗ, ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ, ਡੰਗਰਾਂ ਵਾਂਗ ਮੂੰਹ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ, ਸੂਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੰਦੇ, ਖਾਣ ਸੂਰੇ ਅਤੇ ਭੋਗ ਵਿਲਾਸੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਯਹੂਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਰੋਜ਼ਨਬਾਮ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਮਹਾਂਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਜਰਮਨ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਈਸਾਈਅਤ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ "ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ" ਵਿਚ ਸਮੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਵੈਰ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਯਹੂਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਈਸਾਈ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ? ਹਿੰਦੂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਜੰਗੀ ਬਾਂਗ' ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ, ਆਪਣੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਅਨੋਕਾ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚ ਖਿਤਿਆ ਇਕ ਫੁੱਲ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵਲੋਂ 1486 ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਮੌਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੂਨ 1984 ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੀਆਂ ਕੁਲਹਿਣੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਤੱਕ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਪਾਟਕ-ਪਾਉ ਇਕ ਵੀ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਸੀਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇਖ ਹੀ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੇਹਦਾ ਬਾਬਤ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਆਪਾਂ ਕੁੱਝ

ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ "ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ" ਦਾ ਸੁਪਨਾ-5

ਅਣਕਿਆਸਿਆ ਕਹਿਰ: ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਬੇ-ਸਿਰ-ਪੈਰ

ਕਰਮ ਬਰਸਟ

ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਬਜ਼ਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕਿੱਡੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਟ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹਣਤਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਹਿਰ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਮੁਜ਼ਰਮ ਮੰਨ ਕੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਯੋਰਪ ਦੇ 60 ਲੱਖ ਯਹੂਦੀ ਔਰਤਾਂ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬੋਧੀਮਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਕੌਮੀ ਜਨੂੰਨ ਹੇਠ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਗੈਸ ਚੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਭੁੰਨ ਸੁਟਿਆ, ਦੀ ਭਰਪਈ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਐਸ਼ਿਕ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਉਰਮਬਰਗ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਨਾਜ਼ੀ ਮੁਜ਼ਰਿਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਦੁੱਧ ਧੋਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਉਹੀ ਲੋਕ ਖੜੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਉਪਰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਸਰਬਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ 'ਮੰਗਲਾਚਰਨ' ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਬੀਤੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤਨਾਮ, ਲਾਓਸ ਤੇ ਕੋਬੇਡੀਆ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਈਰਾਕ, ਪਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਾਤਲਾਨਾ ਜਹਿਨੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਰਾਕ, ਜੋ ਕਿ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਦੇਸ਼ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਬਰਬਾਦੀ ਵਲ ਧੱਕ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਨ।

ਮਸਲੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਬੇਜ਼ਮੀਰ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤੀ ਵਾਅ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਾਂਗ ਅਖੌਤੀ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਨਸਲਕ੍ਰਮੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਘਾਣ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਚੁਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਦੋ ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਰੇ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕੀ ਸੀ? ਲੇਕਿਨ ਅਜਮੇਰ ਬਾਈ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ 'ਉਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਂਨਾਸ਼ (ਹਾਲੋਕਾਸਟ) ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ... ਸਗੋਂ ਦੋ ਰੱਤੀ ਵੱਧ ਹੀ ਸੀ... (ਤੀਜੀ ਕਿਤਾਬ, ਪੰਨਾ 273), ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ 'ਹਿੰਦੂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮਸਲਾ ਜਰਮਨ ਕੌਮ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਗਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦੇ ਸੌ ਜਾਣ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ'-ਵਰਗੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਜਰਮਨਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੂਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅੱਜ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਹੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਥੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ? ਜੇ ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ 'ਮਹਾਂਨਾਸ਼' ਦਾ ਨਿਤ ਨਵਾਂ ਕਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ?

ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹਵਾਂਗੇ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਲੇਖਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਲਾ ਕੌਣ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਗਵਰਨਰੀ ਸਮੇਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅੰਦਰ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਇਕ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁਧਾਂ ਅੰਦਰ, ਕਥਿਤ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਾਗਲੈਂਡ, ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ, ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਤੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਖੁਦ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਢਾਹੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਦਨਹਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਜ਼ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਤੁਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ 'ਅਜਿਹੀਆਂ

ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਤੇ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਚਿੰਤਕ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦਾ ਇਹ ਪੰਜਵਾਂ ਲੇਖ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਉਪਰ ਉਂਗਲ ਧਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਈਏ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਜ਼ਦਨਹਾਰ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੁਤਬ ਮੀਨਾਰ ਵੀ ਖੜੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਤੱਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। 'ਮਹਾਂ ਵਿਨਾਸ਼' ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਜਰਮਨਾਂ ਵਾਂਗ ਜਰਮਨ, ਪੋਲਿਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਪੋਲਿਸ਼ ਅਤੇ ਰੂਸੀਆਂ ਵਾਂਗ ਰੂਸੀ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ "ਦੋ ਕੌਮਾਂ" ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਦੋਬਦੀ ਯਹੂਦੀਆਂ 'ਤੇ ਢੁਕਾਉਣਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਢੋਂ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਆਧਾਰਤ ਵਖਰੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ-ਦੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਸਤੀਆਂ ਟੁੱਟ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਧ ਬਸਤੀਆਂ ਜਾਂ ਨਵਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਕ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਖੁਦ ਅਜਮੇਰ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋਣ ਲੇਕਿਨ ਆਪਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ ਦੇ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗੇ।

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਕ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ 'ਚ ਜਦੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲਿਆ... ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਬੂ 'ਚ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਤੇਲ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੇ ਸਤਾਏ ਆਪਣੇ ਪੱਖੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਇਥੇ ਵਸਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਉਭਰੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਸਬਾਪਤ ਕੀਤੀ ਯਹੂਦੀ ਸਟੇਟ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪੂਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਫੈਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਚੌਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।" (ਜਨਤਕ ਪੈਗਮ, ਸਤੰਬਰ 1998, ਸਫ਼ਾ 20-21)

"ਸਿੱਖ ਕੌਮਵਾਦੀਆਂ" ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸਟੇਟ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਆਪ ਬਣਾਈ ਸੀ ਨਾ ਇਹ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਿਰਜੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀ ਬਸਤੀ

ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਥੇ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ 5% ਯਹੂਦੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਫਲਸਤੀਨ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਈ ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ 63 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਥੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ 40% ਯਹੂਦੀ ਹੀ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਟ ਬਣਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸਮੋਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਕਦੇ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਉਪਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਜਾਂ ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗੂਣੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀ 'ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ' ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਅਧਾਰਵੀਣ ਅਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੌਮੀਅਤ ਵਾਂਗ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹੀ ਤਰਾਂ ਰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਸਹਿਰੀ ਸਿੱਖ

ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਆਰਥਕ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਗਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ (ਜੋ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਲਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ) ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਨਾ ਹੋਣ। ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਵਿਕਸਤ ਕੌਮੀਅਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਘੱਟ ਵਿਕਸਤ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਕੰਘਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁਹਰਲੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿਚ 'ਮਾਂਗਵੀਂ ਧਾਤ' ਬਣ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਵੀ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਨ। ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ (1984 ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੁਲਫ਼ਣੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਜਿਵੇਂ ਈਸਾਈਆਂ ਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ 2000 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਧਰਮ ਇੰਨੇ ਬੇਮੇਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਦੀ ਤੰਦ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਜੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਕੋਲ ਪੁਰਾਣੀ ਅੰਜ਼ਲ

(ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ) ਹੈ ਤਾਂ ਈਸਾਈਆਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਅੰਜ਼ਲ (ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ) ਈਜਾਦ ਕਰ ਲਈ। ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਖੂਨੀ ਭੇੜ ਦਾ ਮੁੱਢ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬੱਝ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਈਸਾਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਨਫਰਤ ਇੰਨੀ ਵੱਧਦੀ ਗਈ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ 14ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਅੰਦਰ ਪਲੇਗ ਵਰਗੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਫੈਲੀ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵੀ "ਦੁਸ਼ਟ" ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾ ਬਰਾਦਰੀ ਵਰਗੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਈਸਾਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਤੁਪਕਾ ਤੱਕ ਨਿਚੋੜ ਲੈਣ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਕੁਕਰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਢਿੱਡਲ ਜਿਹਾ ਯਹੂਦੀ ਇਕ ਸੋਹਣੀ ਸੁਨੱਖੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਨਫਰਤ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਫਰੋਲਦੀ ਯਹੂਦੀ ਲੇਖਕ ਈਲੇਨ ਪੇਜਲਜ਼ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡੋ: ਸੰਤ ਮਾਰਕ, ਲਿਊਕ, ਮੈਥਿਊ ਅਤੇ ਜੌਹਨ ਵਰਗੇ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅੰਜ਼ਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੈਰੋਬਰ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਵਿਹੁ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਚਾਰ ਕਥਾਵਾਚਕ ਯਹੂਦੀ ਤੋਂ ਈਸਾਈ ਬਣੇ ਤਾਰਸੁਸ ਦੇ ਸੰਤ ਪਾਲ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚੱਲਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਅਸਲੀ ਕਾਤਲਾਂ ਰੋਮਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਚੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇੰਨੇ ਸ਼ੋਰੀਲੇ-ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਲੇਨ ਮੁਤਾਬਕ "ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ" ਨੇ ਈਸਾ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸਮੂਹਕ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਓਟ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ "ਉਸ ਦਾ ਖੂਨ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।" (ਉਰੀਜ਼ਨ ਆਫ ਡੈਵਿਲ, ਪੰਨਾ-33)

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ? ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਚੰਦੂ ਮੱਲ, ਗੰਗੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਵੀ ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਈ ਪਾਪ ਦਾ ਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਗੰਗੂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਵੱਖਰਾ। ਜਦੋਂ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਘੜੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਗਏ ਹੋਣ ਕਿ 'ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਨਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿੰਘ' ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਗਰੀਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰਸੋਈਏ ਗੰਗੂ ਦੀ ਹਕੂਮਤੀ ਕਹਿਰ ਅੱਗੇ ਕੀ ਵੱਟੀਦੀ ਸੀ? ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬੇਦਾਵੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਗੰਗੂ ਦਾ ਪਾਪ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਉਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਕੂਮਤੀ ਸਾੜੂਸਤੀ ਦੇ ਡਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਮਕਸਦ ਗੰਗੂ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਮਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨੂੰ

ਚਿਰਸਥਾਈ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਗਿਆਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਨ 1095 ਵਿਚ ਅਰਬਨ ਦੂਜੇ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜੇਹਾਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਬੁਇਲਨ ਦੇ ਸਹਿਜ਼ਾਦੇ ਗੋਡਫੇਰ ਨੇ ਈਸਾ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਵਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅਸਲ ਕਤਲੋਆਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਵੇਂਡਰ, ਅਵਾਰਾਗਰਦ ਅਤੇ ਕੰਗਲੇ ਕੰਗਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਹਰੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਤਲੋਆਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੁੱਟ ਦੇ ਮਾਲ ਨਾਲ ਵੀ ਹੱਥ ਰੰਗੇ। ਸੰਨ 1347 ਤੋਂ 1350 ਦੇ 4 ਸਾਲ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਕਹਿਰ ਬਣ ਕੇ ਬਹੁਤੋਂ ਪਲੇਗ ਵਰਗੀ ਕੁਦਰਤੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਯਹੂਦੀਆਂ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਢਾਂਗਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 14ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਨਫਰਤ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਸਿਰਫ ਜਰਮਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲੱਭ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਸਿਰਫ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਹੀ ਬਚ ਪਾਇਆ ਜਿਸਨੇ ਧਰਮ ਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਛਕ ਲਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਸਾਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਧਾਰਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ 1523 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ- 'ਐਨ ਟੈਕਟ ਦੈਟ ਕਰਾਈਸਟ ਵਾਜ਼ ਬੋਰਨ ਏ ਜਿਉ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, "ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਯਹੂਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸਦੇ ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ, ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਮੋਝੇਵੇਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਲਮੁੱਦ ਨੇ ਅੰਜੀਲ ਦੀ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਭਾਵ ਲੂਥਰ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਖੁਦ ਲੂਥਰ ਨੂੰ ਹੀ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ ਸੇਂਟ ਲੂਥਰ ਮੱਚ ਕੇ ਕੋਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਹਿਰ ਬਰਸਾ ਦਿਤਾ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਮੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਰੋਧ ਦਾ 'ਮੰਗਲਾਚਰਨ' ਅਤੇ ਮਹਾਂਵਿਨਾਸ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਮਾਰਗ ਵੱਲ ਪੁਟਿਆ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਕਿਹਾ ਹੈ। (ਪਾਲ ਜੋਹਨਸਨ-ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਨਾ 242) ਯਹੂਦੀ ਲੇਖਕ ਜੌਹਨ ਵੀਸ ਨੇ "ਆਈਡੀਐਲੋਜੀ ਆਫ ਡੈਥ" ਵਿਚ "ਲੂਥਰ ਨੂੰ ਸਾਫ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਸਲਪੁਸਤ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਲਈ ਯਹੂਦੀ ਇਨਸਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।"

ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਕੱਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਕੱਲ ਤੋਂ ਅੰਤਮ ਗੱਲ ਇਹ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਨਰਤ ਕਰਨਾ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾਉਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਈਸਾਈਆਂ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 99 ਉੱਪਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਐਵੇਂ ਟਰਪੱਲ ਮਾਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੂਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਭਿਆਸ ਪਰਵਾਦਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਹੀ ਕੌਮਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਹਨ। ਇਕ ਹਨ-ਯਹੂਦੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹਨ-ਸਿੱਖ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਘਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਬਿਨਾ ਘਰ ਹਨ।" (ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ, ਮਾਰਚ 1999, ਪੰਨਾ-58) ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਬਾਈ ਅਜਮੇਰ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਪੁੱਠੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੂਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਟਾਲਿਨ ਦਾ ਦੌਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਕੀ ਪਹੁੰਚ ਸੀ। ਫੇਰ 'ਪਰਵਾਦਾ' ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕੀਹਨੇ ਕੌਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ? ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪਰਵਾਦਾ ਦੇ ਛਪਣ ਦਾ ਸਾਲ ਅਤੇ ਅੰਕ ਨਬਰ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਛੱਡਦੇ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵੱਖਰਾ ਘਰ ਜੇ ਬਣ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੱਕ-ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਮਾਜ ਕਿੱਥੇ ਉਸਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਵਰਗੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਥੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ?

ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਕ

ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ 1924 ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਰਗੇ ਗੈਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਨੇ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਇਕ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਖਤ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਾਂਗ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਭੁੱਲ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਗੈਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ (ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹਕ ਲਿਖਤਾਂ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਐਡੀਸ਼ਨ 28, ਪੰਨਾ 10-12) ਬਾਈ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੈਰੋਕਾਰ ਈਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਾਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਯੋਰਪੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜੇ ਪਲੇਗ ਦੇ ਪਿਸ਼ੂ ਹਨ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਮਾਰੋ। ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਟਾਕਰੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੰਦੂ ਚਿੰਤਕ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੋ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਵਿਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਇਲਹਾਮ ਵਾਣੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਨਵਾਂ ਧਰਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤਫ਼ਰਕੇ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਤਫ਼ਰਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਜੋੜੋ। ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, "ਏਤਰਾਂ ਨਾ ਕਰੋ ਯਾਰੋ, ਨਾ ਕਰੋ ਏਤਰਾਂ।"

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਕਿਤਾਬ "1984-ਅਣਚਿਤਵਿਆ ਕਹਿਰ" ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਪਾਠਾਂ, 'ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਆਰਾ ਮਹੱਤਵ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਰੰਪਰਾ' ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਮਹਿਮਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗਲਪ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਹ ਉਤਮ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵੀ ਹਨ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਕ ਦੀ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵਕੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵੇਲੇ ਉਹ "ਦੁਸ਼ਟ ਹਿੰਦੂ ਹਾਕਮਾਂ" ਨੂੰ ਜਿਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਭੰਡਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਇਹ ਮਿਹਣਾ ਵੀ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਉਹ ਸੋਮਨਾਥ ਮੰਦਰ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ 1026 ਈ. ਵਿਚ ਲੁਟਿਆ ਤੇ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਨੌਂ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਥੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਲ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਮਰ ਮਿਟਣ ਦਾ ਤੰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਰ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਅੰਤ 1951 ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਹੀਆ ਕਰ ਸਕੇ। ਫੇਰ ਵੀ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕਾਸੇ ਨਾਲ, ਸਿਵਾਏ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵੈਟੀਕਨ, ਮੱਕੇ ਅਤੇ ਯੂਰੋਸਲਮ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੇਖਕ ਜੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਉਸੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਟੀਕਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝ ਨਾ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਉਪਰ ਬਾਕੀ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਕੌਮ ਦੇ ਇਸੇ ਸਿਰਦਾਰ ਦੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਡੰਡ ਲਾਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਾਂਗੇ, ਲੇਕਿਨ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅਜਿਹੀ ਤੁਲਨਾ ਘਟੋ-ਘਟ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਧਰਮਾਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਦੁਫੇਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਜਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮੂਲਵਾਦੀ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਾਗ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀ

ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਭਵਨ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਜੰਗਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜੀਆਂ। ਇਕ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਥੇ ਰਹਿਣਾ ਦੁੱਭਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਜਲੰਧਰ) ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਗਰ ਵਸਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਟਿਕਣ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਏ। ਸਰੀਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨ ਦੇਣੇ ਸਨ, ਸਹਿਰ ਅੰਦਰ ਵੀ ਵਤਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਗਏ ਹੀ ਨਹੀਂ। 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਭਵਨ ਸਮੂਹ ਦੀ ਠਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਘੁੱਲਾਘਰੇ ਵਾਪਰੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਭਵਨ ਸਮੂਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਰਾਮਰੋਣੀ ਵਰਗਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕਿਲਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਿਆਰੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮੰਤਵਕੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਤ ਭਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਜਾਹਤ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ

ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਤੱਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। 'ਮਹਾਂ ਵਿਨਾਸ਼' ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਜਰਮਨਾਂ ਵਾਂਗ ਜਰਮਨ, ਪੋਲਿਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਪੋਲਿਸ਼ ਅਤੇ ਰੂਸੀਆਂ ਵਾਂਗ ਰੂਸੀ ਆਦਿ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ "ਦੋ ਕੌਮਾਂ" ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਦਬੇਦੀ ਯਹੂਦੀਆਂ 'ਤੇ ਢੁਕਾਉਣਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ "ਸਿੱਖ ਇਕ ਕੌਮ ਹੈ" ਦੀ ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਨੋਤ ਨੂੰ ਦਰਸਤ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਫੌਜੀ ਅੱਡੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਟਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਪਰਚੀਆਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਪੂਰੀ ਚਤੁਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਇਦ "ਦੁਸ਼ਟ" ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਇਸ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਵਰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ, ਅਰੁਣ ਵੈਦਿਆ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਕਤਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਗੱਲ ਜੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਨਾ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੱਗ ਸਕੀ (ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੁੜ ਪਹਿਲਾ ਕੀਤੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਉਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ)-ਉਹ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਲੀ ਗਰਜ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਮਗਰੋਂ ਜੂਨ-ਜੁਲਾਈ 1988 ਦੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ "ਜਨਰਲ" ਲਾਭ ਸਿੰਘ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਲੇਖਕ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਜਾਂ ਡਾਇਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਗੁੰਦਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਜ਼ਾਹਿਦੀਨਾਂ ਲਈ ਸਬਕ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਖੂਨੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਅੱਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕੱਲੀ ਉਹੀ ਚਿੱਠੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖੀ। ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 2008 ਦੇ "ਕੌਮੀ ਸੂਰਾ" ਦੇ ਪੰਨਾ 28-29 ਤੇ ਬੜੇ ਚੌਚਕ ਇਕਸਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ:

1. ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਇਕ ਡਰੂ ਸਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਹੀ ਤੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਭਤਕਾਉ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਜਥੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਂਡ ਵੇਲੇ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਮਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇਣਾ।
2. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੜੀ ਹੀ ਪੇਤਲੀ ਸਮਝ ਵਾਲਾ ਰੀਵੀਊ "ਭਵਿੱਖ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡਾ ਹੈ", (ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ), ਵੰਡਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਕਸਲਵਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਮਰੋਡ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਰੀਵੀਊ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

3. ਮੈਂ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪਿਛਲੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰੀਵੀਊ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰੀਵੀਊ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ "ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ" ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ...ਲਹਿਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚਲਾਵੇ ਅਤੇ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰੀਵੀਊ ਕੋਈ ਮਾਰਕਸੀ ਚਿੰਤਕ ਕਰੇ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਗੱਲ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਮੈਂ "ਜਨਰਲ" ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੇ ਇਥੇ ਕਨੇਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 1 ਤੋਂ 7 ਜੂਨ 1995 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੋਤ 12 ਜੁਲਾਈ 1988 ਨੂੰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜਮਹੂਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਉਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਖੂਰਾ ਨੱਪਦੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਅਸਲ ਲੇਖਕ ਦੇ ਹਮਜੋਲੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਛਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਸਿਆਸੀ, ਸੈਨਿਕ ਤੇ ਨੈਤਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੀ ਹੋਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਸ ਦਿਨ ਮੁਕੰਮਲ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਖਿਲਾਫ ਤਿੱਖੀ ਐਂਥ ਤੇ ਰੋਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਰੋਂ ਹਮਾਇਤੀ ਲਲਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਲੁਟੇਰਾ ਗ੍ਰੇਓ ਘੁਸ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਤਾਕਤਵਰ ਵੈਰੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਮੱਥੇ ਥਾਂ-ਮੱਲਵੀਂ ਲੜਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਪੈਂਤਤਾ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਥੋਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾ ਧਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਿਗਹਿਤ ਘਾਤਕ ਹੈ। 'ਭਈਆਂ' ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਸੋਚ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਜੱਟ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗੀ।"

ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਦੱਸੀਏ ਕਿ ਜੇ ਗੱਲਾਂ ਜਨਰਲ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਬਿਤ ਚਿੱਠੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਮਝ ਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ, ਬਦਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਾਜਸੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ, ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਸਜੇ ਹੋਏ ਜੂਤੇ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਅੱਲੋਪ ਹੋ ਗਏ? ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਕਥਨ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰਾ ਦੇ ਪੂਰ ਸਿੰਘ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰੰਘੜਾਂ, ਅਬਦਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਸੀ ਪੁੰਠਾਂ ਲਿਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਲੇਕਿਨ ਇਥੇ ਤਾਂ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਐਸੀ ਚੰਦਰੀ ਹਵਾ ਵਗੀ ਕਿ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ 'ਘਰਤ-ਮਰਤ' ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿਚ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੜੇ ਬੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗਿਆਨ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਲਾਘਾਯੋਗ ਤੇ ਰਸ਼ਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠਕ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ "ਸੰਵਾਦ" ਰਚਾਉਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ। ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲ-ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਸਦੀਵਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਉਤਕ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਕਹਿਰ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿਰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੀ ਸ. ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਖੁਲ੍ਹ-ਦਿਲੇ ਚਿੰਤਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਪਰ੍ਹਾਂ ਵਗਾਹ ਮਾਰੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿਉਂ? ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਤੰਦ ਸਾਰੇ ਆਪਸੀ ਸੰਕਿਆ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੰਨੀ ਲੰਮੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਕੁਲਹਿਣੇ ਸੁਪਨੇ ਅਧਵਾਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੀ ਦੇਰ ਗੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਦੋਵਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰੂਹ-ਝੰਜੋੜ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਕਮਾਂਡਰ ਕੋਈ ਜਕਰੀਆ ਖਾਨ, ਮੰਸਾ ਰੰਘੜ, ਅਬਦਾਲੀ ਜਾਂ ਲਖਪੁਰ ਰਾਏ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਕੇ ਪੀ ਐਸ ਵਰਗੇ ਦੀਨੇ ਜਾਂ ਬੇਦੀਨੇ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਬੇਦੀ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਧੂਹਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸਭ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੈਰੋਬਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁੱਝ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਪਿ ਖਲੋਏ ਕੂੜੁ ਫਿਰੈ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੋ॥ ਕਾਜੀਆ ਬਾਮਣਾ ਕੀ ਗਲ ਬਕੀ ਅਗਦੁ ਪੜੈ ਸੈਤਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੋ॥ ਪੰਨਾ-722 ਪਾਠ ਸੁਧਾਰੀ ਖਾੜੀਆ ਮੁਖਿ ਬੀੜੀਆ ਲਾਈਆ॥

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 27 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਕਾਮ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਦੁਮਾਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਦਾ ਡਟ ਕੇ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲੇਖ ਰੂਸ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਰਬ-ਧਰਮ ਸਮਾਗਮ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਠ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਢੰਗ ਵੀ ਡੁੱਲ੍ਹ-ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਰੂਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਉੱਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ-ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਲੇਖ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

ਦਿਲੀ ਤੋਂ ਉਡ ਕੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਇਕ ਮੁਸਾਫਰ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਨੇੜੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਮਾਸਕੋ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪੰਜ-ਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਸੋਵੀਅਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕ੍ਰੈਮਲਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਸਦ ਲਈ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਬੜੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਿਹਾਇਸ਼, ਪੇਟ-ਪੂਜਾ, ਲਿਆਈ-ਲਿਆਈ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸਬਬ ਜੂਨ 1977 ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਪਰ ਮੈਂਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਨੇ ਰੂਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ, ਸੋਵੀਅਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੈਰ ਦੇ ਬੁਲਾਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਸਾਂ ਤੇ ਨਾ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸੀ ਮਾਰਕਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਚਿੱਠੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਏਅਰੋਫਲੋਟ ਦੀ ਟਿਕਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਰੂਸੀ ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਰੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫੇਰ ਵੀ ਅਸਲੀਅਤ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਕੋਈ ਅਣਕਿਆਸੀ ਘਟਨਾ ਅਚਾਨਕ ਵਾਪਰ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਲਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਮਰ ਭਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ, ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਗ਼ਾਇਬਾਨਾ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂਨੂੰ ਰਸ਼ੀਅਨ ਔਰਥੋਡੋਕਸ ਚਰਚ ਵੱਲੋਂ ਮਾਸਕੋ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਬੁਲਾਵਾ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਰੋਂ ਤੁਰ ਕੇ

‘ਸਵੈਨ ਲੇਕ’ ਬੈਲੇ ਵਿਚ ਫ਼ਨ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਮਾਇਆ ਪਾਲੀਸੇਤਸਕਾਯਾ

ਮੁੜ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤਕ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਚਰਚ ਨੇ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਏਅਰੋਫਲੋਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਨੰਬਰ, ਟਿਕਟ ਦਾ ਨੰਬਰ, ਉਡਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਹੁ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੋਵੀਅਤ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਝਲਕ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਣ ਦੀ ਗੁੱਝੀ ਰੀਝ, ਅਣਮੰਗੀਆਂ ਪੂਰੀ

ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ!

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ‘ਸਦੀਵੀ ਅਮਨ, ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਬੰਧ’। ਮਾਸਕੋ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਚੋਣਵੇਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਬਲਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਚਰਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਤਾਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਹੀ। ਨਾਸਤਿਕ ਸੋਵੀਅਤ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਸੰਗਠਿਤ ਔਰਥੋਡੋਕਸ ਚਰਚ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਉਡ ਕੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਇਕ ਮੁਸਾਫਰ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਨੇੜੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਮਾਸਕੋ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪੰਜ-ਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਸੋਵੀਅਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕ੍ਰੈਮਲਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਸਦ ਲਈ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਬੜੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਿਹਾਇਸ਼, ਪੇਟ-ਪੂਜਾ, ਲਿਆਈ-ਲਿਆਈ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਬੱਸਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਹਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਉਤਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਜਾਣਦੇ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਗੁਆਚੇ ਬਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹਾਲ ਸੀ ਸਾਡਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਝੱਟ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਅਰੰਭਿਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਚ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਬਾਂ ਮਿਲੀ। ਮੰਚ ਦੇ ਖੱਬੇ-ਸੱਜੇ ਪੜਲੇ ਪਰਦਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੁਪਾਸੀਂ ਬੈਠੇ ਦੁਭਾਸ਼ੀਆਂ

ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਸਾਫ਼ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਰ ਸੀਟ ਨਾਲ ਕੰਨ-ਫੋਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਚੈਨਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਫੋਨ ਪੱਗਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਦੀ ਦੋਹਾਂ ਕੰਨਾਂ ਉਤੇ ਟਿਕਾ ਲਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਚ ਉਤੇ ਹਰ ਬੁਲਾਰੇ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸਾਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਭਾਵੇਂ ਬੁਲਾਰਾ ਰੂਸੀ, ਅਰਬੀ, ਸਪੇਨੀ, ਫ਼ਰਾਂਸੀਸੀ ਜਾਂ ਜਰਮਨ

ਨਾਸਤਿਕ ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਆਸਤਿਕ ਮੇਲਾ

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਮਾਹਿਰ ਸਨ ਕਿ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਉਹ ਅਨੁਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਬੁਲਾਰਾ ਆਪ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਰੋਟੀ ਲਈ ਸਵੇਰ ਦੀ ਬੈਠਕ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਿਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਬਾਂ ਮਿਲੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਮੈਂਨੂੰ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੁਭਾਸ਼ੀਆ ਵੀ ਬੈਠਾ ਦਿੱਸਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਹ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬੇਟਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹੋ?”

ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੇ ਮੈਂਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ 22 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡ-ਫੁੱਟ ਜਵਾਨ ਸੀ ਪਰ ਜਰਮਨ, ਫ਼ਰੈਂਚ, ਰੂਸੀ ਤੇ ਅਰਬੀ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਰਮਨ, ਫ਼ਰੈਂਚ, ਰੂਸੀ ਤੇ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਪਰਤਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇੰਨੀ ਫੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇੰਨੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਲਈਆਂ?”

ਬੋਲਿਆ, “ਰੂਸੀ ਮੇਰੀ ਮਾਦਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹੈ, ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਫ਼ਰੈਂਚ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਸਿੱਖ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਜਰਮਨ ਮੈਂ ਆਪ ਬਾਜ਼ਾਰੋਂ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਅਰਬੀ ਮੈਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂਨੂੰ ਦੂਜਾ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਰਬੀ ਸਿਖਦਿਆਂ।”

ਮੈਂ ਫੇਰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿਸੇ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ?”

ਬੋਲਿਆ, “ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਲਈ ਬੜੇ ਮਦਦਗਾਰ ਜੰਤਰ ਸਾਡੀ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਹਨ, ਈਅਰ ਫੋਨ ਹਨ, ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡਰ ਹਨ, ਕੈਸੇਟ ਭਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਹਨ, ਬੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਘ ਤਕ ਮੂੰਹ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਚਿੱਤਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸੈਂਕੜੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲੈਬ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬੋਲੀ, ਅਸਲ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣੀ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਬਾਕੀ ਦੀ ਕਸਰ ਉਸਤਾਦ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਅਰਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਜੋਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ।”

ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਬੜੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਾਕਫ਼ੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਅਮੀਰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤਾਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੱਲ ਲੈਂਦੀ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਉਤੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਬੇਦੀ, ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਦੇਸ਼-ਧਰੋਹੀ ਦਲੀਲ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਮੰਤਰੀ, ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਾ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ ਬਾਲ-ਭਾਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦ੍ਰਿੜਾਈ ਇੰਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਪੱਕ ਕਰਾਓ, ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਲੈਬਾਰਟਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੋਲੀਆਂ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੇ, ਸਿਖਾ ਲਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਜਿਹਨੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੇਤ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਜਾਣਗੇ।

ਜਿਸ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਮੇਜ਼ ਦੁਆਲੇ ਸਾਨੂੰ ਬੈਠਣ

ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਉਤੇ ਬੜੇ ਕਰੀਨੇ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਸ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਛੀ। ਮੱਛੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਜਿੰਡੇ ਅੰਡਿਆਂ ਦੇ ਢੇਰ। ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਚਰਚ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪਾਦਰੀ ਕਾਲੇ ਚੋਗੇ ਪਾਈ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮੰਡਰਾ ਰਹੇ

ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, “ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਸਤ, ਸਿੱਖ।”

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਰੋਗ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਦ ਵੀ ਦਾਅ ਲੱਗਦਾ, ਉਹ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ। ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਕੋ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵੇਖਣਯੋਗ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂਨੂੰ ਮਾਸਕੋ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਵਿਖਾ ਦਿਓ।”

ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਹੋਰ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਗੜ੍ਹ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ, ਸਾਨੂੰ ਵੈਗਨ ਉਤੇ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 75 ਮੀਲ ਦੂਰ, ਜਾਂਗਰਸਕ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਈਸਾਈ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਵੈਗਨ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਕਿਲੇ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ

ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੁੰਬਿਆਂ ਵਰਗੇ ਧੈੜ-ਪੁੱਲਤ ਕਿਉਂ ਸਨ! ਕਰੀਬ-ਕਰੀਬ ਹਰ ਪਕਵਾਨ ਮਾਸ-ਮੱਛੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਪੇਟ-ਪੂਜਾ ਦੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜ਼ਖ਼ੀਰੇ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਾਸ-ਮੱਛੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਂਦਾ, ਅੰਡਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਂਦਾ। ਦਾਲ-ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਾਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਤੇ ਨਾ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂਨੂੰ ਬਾਬਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਆਇਆ: “ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਅਜੀਬ ਲੋਕ ਨੇ, ‘ਗੱਲਰ

ਮਾਸਕੋ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ‘ਕ੍ਰਾਈਟ ਦਿ ਸੇਵੀਅਰ ਚਰਚ’

ਰਾ ਬਾ ਗੱਲਰ ਖੁਰਦੇ’ - ਅਰਥਾਤ ਅੰਨ ਨੂੰ ਅੰਨ ਨਾਲ ਖਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਦਾ ਹਕਾਰਤ ਭਰਿਆ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਣਕ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਦਾਲ ਨਾਲ ਖਾਣ ਵੱਲ ਸੀ। ਖੈਰ, ਮੈਂ ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁੱਕੇ ਫਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਡਬਲਰੋਟੀ, ਹਰੇ ਕਚੂਚ ਖੀਰਿਆਂ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੋਲ-ਗੋਲ ਟਮਾਟਰਾਂ, ਉਬਾਲੇ ਹੋਏ ਆਲੂਆਂ ਦੇ ਗੁੰਨੇ ਹੋਏ ਆਣੇ ਅਤੇ ਰਸੀਲੇ ਬੱਗੂ-ਗੋਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਵਿੱਡ ਸੰਤੋਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਯੂਰਪ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਖਾਧ-ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਮਾਸਾਹਾਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਫੇਰ ਬੱਸਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੇ ਕੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਾਲੇ ਟਿਕਾਣੇ ਉਤੇ ਲੈ ਗਈਆਂ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ-ਵੱਜ ਕੇ ਅਮਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੰਨ-ਫੋਨ ਉਤੇ ਸੁਣੀਆਂ। ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਖੁੱਭ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੇ। ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਹਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਸਾਰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਘੁਲਣ-ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਮੈਂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, “ਮੁਸਲਮਾਨ!”

ਘਿਰੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਚਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿਸਿਆ ਜੋ ਚੌੜ-ਚਪੱਟ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਉਧਰ ਉਗਲ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਦੁਆਰ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ, ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਮਾਈ ਨੇ। ਉਹ ਦੁਆਰ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੀ ਚੌੜੀ ਕੰਧ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੂਲਾ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਉਤੇ ਫੇਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਦੁਆਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਧ ਉਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਉਤੇ ਮਲਿਆ ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਪਈ। ਮੈਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ‘ਈਸਾ ਮਸੀਹ’ ਤੇ ‘ਮੇਰੀ’ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਗੂੰਗੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੁੱਢੀ ਵਾਲਾ ਇਹੀ ਅਮਲ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਦਮ ਧਰਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੁੱਢਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਥਾਂ ਘੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿਥੇ ਰੂਸ ਵਿਚ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੇ ਆ ਕੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਅੰਦਰ ਕਈ ਨਵੀਆਂ-ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤੀ ਚੌਣਕ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਓਧਰ ਹੀ ਹੋ ਲਿਆ। ਇਹ ਗਿਰਜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਬੜੀ ਭੀੜ ਸੀ। ਸਭ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਘੁਸੜ-

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦਾ ਸਦਾਬਹਾਰ ਅਦਾਕਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ

ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਉਹ ਅਣਗਿਣਤ ਫਿਲਮਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੁਹਰੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਨਦਾਰ ਅਭਿਨੈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ 'ਡਰੀਮ ਹੀਰੋ' ਹੈ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੀ 'ਐਂਗਰੀ ਯੰਗ ਮੈਨ' ਵਾਲੀ ਦਿੱਖ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ 'ਹੀ ਮੈਨ' ਕਹਿ ਕੇ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਮਰ ਦੇ 76ਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੀ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਦਾਬਹਾਰ ਹੀਰੋ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 1960 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿਲ ਭੀ ਤੇਰਾ ਹਮ ਭੀ ਤੇਰੇ' ਨਾਲ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ (2011) 'ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਦੀ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਈ।

ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 300 ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ 'ਸੋਲੇ', 'ਦੋਸਤ', 'ਜੁਗਨੂੰ', 'ਆਖੇ', 'ਚਰਸ', 'ਰਾਜਾ ਜਾਨੀ', 'ਸੀਤਾ ਅੱਰ ਗੀਤਾ', 'ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ', 'ਦਾ ਬਰਨਿੰਗ ਟਰੇਨ', 'ਵਤਨ ਕੇ ਰਖਵਾਲੇ' ਤੇ 'ਹਕੂਮਤ' ਜਿਹੀਆਂ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਬੜੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਨੂੰ 'ਬੋਤਾਬ' ਤੇ ਬੌਬੀ ਦਿਓਲ ਨੂੰ 'ਬਰਸਾਤ' ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਨੂੰ 'ਸੋਚਾ ਨਾ ਥਾ' ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਸਫਰ 'ਤੇ ਤੋਰਿਆ।

8 ਦਸੰਬਰ, 1935 ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਮੋਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਬਦਲੇ ਬੱਸ ਦੇ ਕੰਡਕਟਰ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਵੀ ਖਾਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਬੰਬਈ (ਹੁਣ ਮੁੰਬਈ) ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਵੀ ਇਕ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਫਿਲਮੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਧਰਮੇਂਦਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਛਾ ਗਿਆ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਕੰਵਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਧਾਂਕ 'ਧਰਮ ਭਾਅ ਜੀ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੰਮੀ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 11ਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਆਈ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬੋਲ' ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਮਿਲੀ ਜਿਹੜੀ 1964 ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਬਦਲੇ ਸਹਾਇਕ ਹੀਰੋ ਲਈ 'ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਐਵਾਰਡ' ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਹਾਨੇਵਾਲ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ, ਫੇਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਆਖਰ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 1966 ਵਿਚ ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨਾਲ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਫੂਲ ਔਰ ਪੱਥਰ' ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ, ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਹੀਰੋ ਲਈ

'ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਐਵਾਰਡ' ਮਿਲਿਆ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਦਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ। ਬੀਕਾਨੇਰ ਤੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਨ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਹੈ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਮੁੰਬਈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮੱਝਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਥੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਹਰ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਦ ਤੇ ਖੂਹ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਇਕੋ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਹੈ 'ਜੇ ਚੰਗਾ ਸਰੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ, ਜੇ ਸਰੀਰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ'।

ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਹੀਰੋਇਨ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਮਾਲਾ ਸਿਨਹਾ ਤੇ ਜੈਪ੍ਰਦਾ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸਹਾਇਕ ਹੀਰੋਇਨ ਹਨ। 1997 ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਪਾਸੋਂ 'ਲਾਈਫ ਟਾਈਮ ਅਚੀਵਮੈਂਟ ਐਵਾਰਡ' ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ (ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ, ਜੈਪ੍ਰਦਾ, ਡਿੰਪਲ ਕਪਾਡੀਆ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸਿੰਘ, ਕਿਮੀ ਕਾਟਕਰ ਤੇ ਪੁਨਮ ਢਿੱਲੋਂ) ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਹੋ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਦੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨ ਵੀ ਰਹੀਆਂ।

ਅਦਾਕਾਰੀ ਬਣਿਆ ਕੁਲਰਾਜ ਦਾ ਜਨੂੰਨ

ਛੋਟੀ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਲਰਾਜ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੀ. ਵੀ. ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ 'ਕਰੀਨਾ-ਕਰੀਨਾ' 'ਚ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਇਹ ਲੜੀਵਾਰ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ 'ਜੰਨਤ' ਤੇ 'ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਮੀਰ ਕਾਰਣਿਕ ਵਲੋਂ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ 'ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ' 'ਚ ਬੌਬੀ ਦਿਓਲ ਦੇ ਆਪੋਜਿੱਟ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸਰਾਹਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਸਾਹਿਬਾ ਤੇ ਕੁਲਰਾਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਵੀ ਉਹ ਸਾਹਿਬਾ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਕਾਫੀ ਦਮਦਮ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਕੋਮਲ ਪੱਖ ਵੀ ਸੀ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਕਾਮੇਡੀ, ਮਸਾਲਾ, ਰੋਮਾਂਸ, ਐਕਸ਼ਨ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਕੇ ਹੱਸਣ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੁਲਰਾਜ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੈ।

ਕਾਜੋਲ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਿਵਾਰ

ਦੇਵਗਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਕਾਜੋਲ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਅਭਿਨੈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਵ-ਜਨਮੇ ਬੇਟੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸੰਭਾਲ 'ਚ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕਾਜੋਲ ਦੀ ਇਕ ਬੇਟੀ ਨਿਆਸਾ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। 36 ਸਾਲਾ ਕਾਜੋਲ ਬੇਟੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ, ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ।

ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਅਜੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕੁਮਾਰ ਮਾਂਗਟ ਕੋਲ ਹੈ। ਕਾਜੋਲ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਆਮਦ 'ਤੇ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਜੋਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਾਨਦਾਨ ਫਿਲਮੀ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਸ਼ੋਮੂ ਮੁਖਰਜੀ, ਮੰਮੀ ਤਨੂਜਾ, ਮਾਸੀ ਨੂਤਨ, ਦਾਦੀ ਰਤਨ ਬਾਈ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ, ਜੋਆਏ ਮੁਖਰਜੀ ਤੇ ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਕਾਜੋਲ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਨਾਨੀ ਸੋਭਨਾ ਸਾਮਰਥ ਨੇ ਸਦਾਬਹਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਹੈ।

1992 ਵਿਚ ਬੇਬੁਦੀ ਤੋਂ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਜੋਲ ਦੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਕਈ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਇਨਾਮ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ। 'ਪਿਆਰ ਕੀਆ ਤੇ ਡਰਨਾ ਕਯਾ', 'ਦੁਸ਼ਮਣੀ', 'ਦਿਲਵਾਲੇ ਦੁਲਹਨੀਆਂ ਲੇ ਜਾਏਂਗੇ', 'ਪਿਆਰ ਤੇ ਹੋਨਾ ਹੀ ਥਾ', 'ਕਭੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਭੀ ਗਮ', 'ਮਾਈ ਨੋਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ', 'ਕੁਛ ਕੁਛ ਹੋਤਾ ਹੈ' ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ

ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਾਜੋਲ ਆਮਿਰ ਖਾਨ, ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਤੇ ਪਤੀ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਨਾਲ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਦੀ ਇਕ ਅਧੂਰੀ ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਉਹ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਕੇ ਹਟੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 11ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ-2011

ਮਾਹੀਜੀਤ ਵਿਰਦੀ

ਰਾਜ

ਨਿਮਾ ਡਲੇਵਾਲ

ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਭਰੀ ਇਕ ਸ਼ਾਮ

8 ਅਪਰੈਲ, 2011

(ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ)

ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ, ਸ਼ਾਮਬਰਗ

1521 W. Schaumburg Rd., Schaumburg,
IL 60194, Ph:847-895-5501

ਗਾਇਕ:ਮਾਹੀਜੀਤ ਵਿਰਦੀ, ਰਾਜ, ਨਿਮਾ ਡਲੇਵਾਲ,
ਪੂਜਾ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਜਗਮੀਤ
ਸੰਗੀਤ:ਅਜੇ ਰੰਧਾਵਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 847-359-0746

ਫੋਟੋ ਤੇ ਵੀਡੀਓ: ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਆਨ (ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ)

ਪੂਜਾ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਜਗਮੀਤ

ਅਜੇ ਰੰਧਾਵਾ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
(ਸਿੰਘ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼, ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ, ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸੰਨੀ ਯੂੜ ਅਤੇ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਤੇ ਹੈਪੀ ਹੀਰ

ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ: ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ), ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕੰਗ (ਵਰਜੀਨੀਆ)

ਸਪਾਂਸਰ: ਸ਼ਿਕਾਰੋ: ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ (ਸਟਾਰ ਫੂਡਜ਼), ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਜੈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਬਰਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ, ਰੋਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਸੰਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਧੂ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਸ), ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾ, ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਰਵੀ (ਆਰ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ), ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓਂ, ਜਸਕਰਨ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਇੰਡੀਆਨਾ: ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਕਿੱਟੂ) ਬਾਵਾ, ਰਾਣਾ ਵਿਰਕ, ਕਮਲਜੀਤ ਵਿਰਕ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਘੋਤੜਾ, ਮਨਜੀਤ ਨਾਗਰਾ, ਪਾਲ ਖਲੀਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਖਟੜਾ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਖਟੜਾ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਦਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ (ਕੈਂਟਨ), ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਵਰਲਡਵਾਈਡ ਟਰੈਵਲ), ਕਰਨ ਗਿੱਲ, ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਨਣ, ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡਿੱਪਲ-ਲੈਨਸਿੰਗ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ

ਮਿਲਵਾਕੀ: ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਲਾਲੀ ਸਿੰਧੂ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ

ਓਹਾਇਓ: ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰਨੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਲਾਇਨਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਅਮੈਰਿਕਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿੰਘ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਸਾ), ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ-ਇੰਡੀਆਨਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮਿਸ਼ੀਗਨ-ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਾਊਥ ਮਿਸ਼ੀਗਨ-ਕੈਲਮਜੂ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲਮਜੂ-ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਇੰਡੀਆਨਾ, ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਮਿਲਵਾਕੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਲੈਨਸਿੰਗ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਥ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਡੇਅਟਨ (ਓਹਾਇਓ), ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਡਾਟ ਕਾਮ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਬੇਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਨਿਧੜਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ